

BRIGIDA CONCERTEN GELDROP

Overzicht beiaard- en orgelconcerten 2015

voorjaar

zondag 19 april	16.15 uur	Feestelijk Bachconcert
Bram Beekman (Middelburg), orgel
zondag 17 mei	16.15 uur	Jacques van den Dool ('s-Hertogenbosch), orgel

zomer

zondag 21 juni	16.15 uur	Jelena Bazova (Breda), orgel
zaterdag 11 juli	16.15 uur	Janno den Engelsman (Bergen op Zoom), orgel
zaterdag 18 juli	15.00 uur
16.15 uur	Malgosia Fiebig (Amersfoort), beiaard
Laurens de Man (Amsterdam), orgel
zaterdag 25 juli	15.00 uur
16.15 uur	Roy Kroezen (Zwolle), beiaard
Tommy van Doorn (Boxtel), orgel
zaterdag 1 augustus	16.15 uur	Pieter-Jelle de Boer (Compiègne), orgel
zaterdag 8 augustus	16.15 uur	Olga de Kort (Dongen), orgel
zaterdag 15 augustus	16.15 uur	Norbert Bartelsman (Uden), orgel
zaterdag 22 augustus	15.00 uur
16.15 uur	Gildas Delaporte ('s-Hertogenbosch), beiaard
Gerard Habraken (Eindhoven), orgel
m.m.v. Eefje Habraken, viool
zaterdag 29 augustus	15.00 uur
16.15 uur	Wim Ruitenbeek (Nijkerk), beiaard
Rob Nederlof (Goirle), orgel

najaar

zaterdag 26 september	21.00 uur	Bevrijdingsconcert met 'In memoriam Anne Frank' door het Helmonds Vocaal Ensemble HVE o.l.v. Jeroen Felix, m.m.v. Jan van de Laar, orgel en Anne van Brunshot, lector
zondag 11 oktober	16.15 uur	Ad van Sleuwen (Bergeijk), orgel

VOORWOORD

Het doet ons genoegen u voor de elfde keer de gezamenlijke concertagenda van de Stichting Brigida Concerten en de Carilloncommissie voor het jaar 2015 te kunnen presenteren. Evenals in voorgaande jaren is gekozen voor een gezamenlijke presentatie van de orgel- en beiaardconcerten en het op elkaar afstemmen van de concertdata.

De regio Brabant die, ook in historisch perspectief, groter is dan de Nederlandse provincie Noord-Brabant, heeft in de loop van de afgelopen eeuwen veel mooie orgelmuziek voortgebracht. In de concertcyclus 2015 staat de rijkdom van de Brabantse orgelmuziek centraal. Ieder concert bevat daarom ten minste één werk van een Brabantse componist, en de organisten zijn in Brabant geboren of werkzaam (geweest). Laat u verrassen door de kwaliteit van de gespeelde werken, veelal muziek die u niet kende, en geniet van het goede uit Brabant.

In de aanloop naar de zomer zijn drie concerten op zondag geprogrammeerd. In de zomer volgen acht wekelijkse concerten op de zaterdagen in juli en augustus, en in het najaar is er een concert op zaterdag (om 21.00 uur 's avonds) en een op zondag. Graag maken we u attent op twee bijzondere concerten, te weten:

- Het 'Bach feestconcert' van 19 april, uitgevoerd door Bram Beekman. Tijdens dit concert staan we stil bij het afscheid van bestuurslid Frans van Mameren, die gedurende vele jaren de drijvende kracht is geweest binnen onze stichting.
- Het 'In memoriam Anne Frank' van Howard Goodall, op 26 september, uitgevoerd door het Helmonds Vocaal Ensemble onder leiding van Jeroen Felix, met Jan van de Laar aan het orgel, en de 17-jarige lector Anne van Brunschot. Dit betreft een concert ter gelegenheid van '70 jaar bevrijding'.

Wij houden ook voor de komende concertserie vast aan ons uitgangspunt dat de orgelconcerten gratis toegankelijk zijn. Wel zullen we na afloop van elk concert, zoals gebruikelijk, een collecte houden. Graag vermelden we hier ook dat we erg blij zijn met de bijdragen van onze donateurs en van de bedrijven die bereid zijn de concerten te sponsoren. Zonder de opbrengst van de collectes, de bijdragen van onze donateurs en sponsors, en de steun van de gemeente Geldrop-Mierlo zou het onmogelijk zijn om ook dit jaar een dergelijk kwalitatief hoogwaardig programma te presenteren.

Voorafgaande aan de orgelconcerten op de zaterdagen vinden er ook dit jaar weer een viertal **beiaardconcerten** plaats: twee in de maand juli en twee in augustus. Ook voor de beiaardbespelingen hebben we bekende beiaardiers aan ons weten te binden, waaronder de 'eigen' Gildas Delaporte, die ook tweewekelijks tijdens de Geldropse weekmarkt te horen is. De beiaardbespelingen vinden plaats van 15.00 uur tot 16.00 uur voorafgaand aan het orgelconcert.

Wij wensen de organisten, solisten en beiaardiers een geïnspireerde bespeling toe. En we wensen de toehoorders veel luisterplezier.

Namens de Stichting Brigida Concerten
Ir. L.J. van der Deijl, voorzitter

Namens de Carilloncommissie
C.A. Brouwers, voorzitter

Zondag 19 april 2015, 16.15 uur

**Feestelijk B•A•C•H-concert
Bram Beekman, orgel**

- Henk Badings
(1907 - 1987) - *Preludium over B-A-C-H*
- Antoon Maessen
(1919 - 1997) - *3 Báchatellen*
andantino - adagio - allegretto
- Louis Toebosch
(1916 – 2009) - *Fantasia op B.A.C.H*
- Johann Sebastian Bach
(1685 – 1750) - *Choralvorspiele*
Nun freut euch, lieben Christen gmein, BWV 734
Meine Seele erhebt den Herren, BWV 733
Lobt Gott, ihr Christen, allzugleich, BWV 732
Liebster Jesu, wir sind hier, BWV 730 en 731
- *Concerto d-moll, BWV 596*
allegro / grave - fuga - largo e spiccato – allegro
- *Fuga G-dur, BWV 577*
- *Trio c-moll, BWV 585*
adagio - allegro
- *Passacaglia c-moll, BWV 582*

Bram Beekman (*1949) studeerde aan het Brabants Conservatorium in Tilburg bij Louis Toebosch. Na het behalen van diverse diploma's, waaronder het solistendiploma met aantekening cum laude, zette hij zijn studie voort bij Anton Heiller in Wenen. In 1975 behaalde hij de Prix d'Excellence. Bram Beekman was van 1980 tot 2012 als hoofdvakdocent orgel verbonden aan het Brabants Conservatorium en is vanaf 1997 organist van de Oostkerk in Middelburg. Hij geeft veel concerten in binnen- en buitenland en verleent regelmatig zijn medewerking aan radio- en tv-opnamen. In 2008 gaf hij enkele concerten tijdens een orgelfestival in Beijing (China). Diverse composities voor orgel, koor en orkest staan op zijn naam.

Voor het label LBCD speelde Bram Beekman het complete orgeloeuvre van Johann Sebastian Bach op veertien barokorgels in Nederland (in totaal negen dubbel-cd's). Het volledige orgelwerk van César Franck, gespeeld op het Cavaillé-Coll-orgel van de Cathédrale Jean Baptiste te Perpignan (Frankrijk), verscheen op 3 cd's. Zie verder www.brambeekman.nl.

TOELICHTING

Op het programma staan allereerst drie korte werken van componisten die in Brabant werkzaam zijn geweest. Alle drie geïnspireerd door het **B•A•C•H**. thema.

Bij **Badings** volgt na een pedaalintroductie van de vier tonen bes-a-c-b een doorlopende snelle beweging van zestienden, halverwege onderbroken door een reeks korte, felle akkoorden. Het werk eindigt met langdurende, fortissimo akkoorden; bij het laatste worden geleidelijk alle registers uitgeschakeld. Van **Maessen** staan drie korte manualiter werkjes, overwegend polyfoon geschreven, op het programma. Een fantasie van **Toebosch** besluit dit Brabantse onderonsje in de voor hem kenmerkende stijl: kort en bondig, veel afwisseling qua harmonie en ritmiek. Aan het eind noteert hij een citaat van Bach:

het koraalvoorspel "*Nun freut euch*", BWV 734

Na **Bachs** vijf *koraalvoorspelen* BWV 730 t/m 734 volgt het bekende *Concerto d-moll*, BWV 596, een transcriptie van een werk voor twee violen, cello, strijkers en basso continuo van Antonio Vivaldi (1678-1741). De aanpassing aan het orgel is perfect. Dit concerto staat bekend als een voorbeeld van een werk waarin Bach aanwijzingen voor het registreren heeft gegeven.

Bachs *Fuga in G-dur* is als vrolijke gigue gecomponeerd; een vroege ontstaanstijd is waarschijnlijk.

Het *Trio c-moll* is een transcriptie voor orgel van enkele delen uit een trionsonate voor twee violen en klavecimbel van Johann Friedrich Fasch (1688-1758).

Tot de beroemdste vrije orgelwerken van Bach behoort zijn *Passacaglia in c*, die waarschijnlijk omstreeks 1710 is ontstaan. De compositie staat in de traditie van de basso ostinato-orgelwerken van Dietrich Buxtehude (1637-1707). Ze overtreft deze voorbeelden echter door haar lengte en kunstige opbouw; bovendien voegt ze aan het eigenlijke passacaglia-deel van 168 maten een 124 maten lange fuga toe. Deze vormt een effectief contrast met de veelvormigheid binnen de passacaglia en verwerkt de eerste vier maten van het passacaglia-thema samen met twee streng gehandhaafde contrasubjecten.

Zondag 17 mei 2015, 16.15 uur

Jacques van den Dool, orgel

- Dieterich Buxtehude (1637 - 1707) - *Preludium e Fuge*, BuxWV 149
- Johann Sebastian Bach (1685 – 1750) - *Pastorale*, BWV 590
vierdelig
- Johann Georg Leopold Mozart (1719 - 1787) - Uit: *Sonata*
1e deel, Allegro
- Wolfgang Amadeus Mozart (1756 – 1791) - *Eine kleine Gigue in G*, KV 574
- Théodore Salomé (1834 – 1896) - Uit: *Dix pièces pour orgue*, Vol. 1 (Leduc, 1875)
Cantilène
- César Auguste Franck (1822 – 1890) - Uit: *Six pièces pour grand orgue*
Fantaisie en do majeur, Op. 16
poco lento, allegretto cantando, quasi lento, adagio
- Jacques van den Dool (*1942) - *EU Rapsodie*
een fantasie over volksliedjes
- *Improvisatie*

Jacques van den Dool (1942) studeerde orgel, improvisatie en schoolmuziek aan het Utrechts Conservatorium bij Stoffel van Viegen en Cor Kee. Hij won in 1965 'De Zilveren Noot' op het improvisatieconcours te Bolsward. Van 1966 tot 2011 was hij cantororganist van de PKN gemeente in 's-Hertogenbosch, in de Grote Kerk, en dirigent van koren en orkesten. Nu dirigeert hij het kamerkoor Chorus Novus. Hij gaf vele orgelconcerten in binnen- en buitenland. Jacques is nog steeds actief als componist. Zo schreef hij diverse werken voor orgel, 2 orgels, orgels met symfonieorkest (voor o.a. Dorthy de Rooy), orkest en harmonie, kinderliederen en kerkliederen (orgel en piano ensemble), en 6 musicals voor leerlingen van basis- en middelbare scholen.

TOELICHTING

Het Preludium e Fuge van **Dietrich Buxtehude** kenmerkt zich door thema's met repeterende noten, iets dat veel voorkwam in die tijd, en energieke puntige muzikale ideeën. Aan het slot volgt een mooie chaconne.

De Pastorale van **Johann Sebastian Bach** is een veel gespeeld werk van de meester. Het 3^e deel is het meest bekend. Als kind moest ik (Jacques) dit, en uiteraard het slot van de Matthäus Passion, vaak voor mijn ouders op het harmonium spelen. De Gigue aan het einde is naar mijn mening geweldig.

Vervolgens drie werken uit de tijd van de Rococo en Romantiek. Vader **Leopold Mozart** is als vioolpedagoog bekend geworden, maar als componist minder. Toch schreef hij erg leuke muziek. Hiervan speel ik alleen maar het 1e deel. De hele sonate duurt driemaal zo lang - men had toen de tijd. Maar zoonlief Wolfje wat minder! Wat heeft **Wolfgang Amadeus Mozart** een compact stuk geschreven. Formidabel! De Cantilene van **Théodore Salomé** is een typerend 'Parijs orgelstuk'. Salomé was dan ook een populaire organist. Hier is de zoetheid troef, maar het is wel mooi!

De Fantaisie van **César Franck** is wat mij betreft een van de schoonste orgelcomposities van 'Maître angélique'. Het zit buitengewoon goed in elkaar, enwat heeft het stuk een enorme melodiek. Vier in elkaar overgaande delen!

De EU Rapsodie van **Jacques van den Dool** is al een oud stuk dat ik graag hier en daar speel. Het zijn vier liedjes uit Europa. Ze komen na en tegen elkaar, en nog wat. Als compositie is het een luisteropdracht en als een grap bedoeld.

De Improvisatie aan het slot is voor mij wat het woord zegt: een thema, lied, een naam,...? We zien (horen) het wel!

*Als organist werkte **Buxtehude** van 1657 tot 1658 in Helsingborg, van 1660 tot 1668 in de Marienkirche van de Duitse kerkgemeente van Helsingør en vanaf 1668 aan de Marienkirche van Lübeck. Gedurende bijna veertig jaar stond hij aan het hoofd van het muziekleven in de voormalige 'hoofdstad' van de Hanze (die officieel ontbonden werd in 1669). Naast zijn hoofdtaak als organist van de Marienkirche, had Buxtehude een verplichte neventaak als 'kerkschrijver', boekhouder, en ontving een salaris voor zowel geleverde muzikale als boekhoudkundige prestaties.*

In 1673 begon hij met het schrijven van composities voor zogeheten Abendmusiken. Dit waren concerten die ten tijde van de Advent door Buxtehude werden georganiseerd ten behoeve van de rijke koopmanselite van de stad en waarvoor hij speciaal composities van oratoriumachtige signatuur schreef. Ook door virtuoze improvisaties op het grote orgel van de Marienkirche maakten deze concerten hem tot ver buiten Lübeck beroemd.

Het model van deze Abendmusiken - waarmee Buxtehudes schoonvader Tunder ooit was begonnen - was ontleend aan soortgelijke initiatieven in de Oude Kerk van Amsterdam, die onder leiding van de organist ter plekke tevens stadsmusicus, Jan Pieterszoon Sweelinck, plaatsvonden ten behoeve van de Amsterdamse burgerij. Duitse kooplieden namen eigen ervaringen met deze openbare concerten - waardoor de Oude Kerk de facto als eerste burgerconcertzaal ten noorden van de Alpen geldt - mee naar de eigen woonsituatie

Zaterdag 21 juni, 16.15 uur

Jelena Bazova, orgel

Johann Gottfried Walther
(1684 - 1748)

- *Concerto del Sigr. Vivaldi*, LV 133:
Allegro-Adagio-Allegro

Felix Mendelssohn
Bartholdy (1809 - 1847)

- *2 Lieder ohne Worte*
arr. Rainer Goede (*1948)

Alexander Fjodorowitsch
Goedicke (1877 - 1957)

- Prelude in c-moll, Op.34 nr.1

Anatoly Lyadov
(1855 - 1914)

- *A Musical Snuffbox*, Op.32
arr. voor orgel

Johannes Brahms
(1833 - 1897)

- *Präludium und Fuge in g-moll*, WoO 10 (1857)

Louis Vierne
(1870 - 1937)

- Uit: *24 Pièces en style libre*, Op.31
Arabesque

Daan Manneke
(*1939)

- Uit: *De zonne rijst*
De groote zon, de zomer is ten oosten uitgeklimmen
Hemellawerke heet gij, wakkere en snelgewiekte strale
Ego flos - Ik ben een blomme
Aleer het licht ten avond raakt

- *Vijf versetten op een avondhymne*

Louis James Alfred
Lefébure-Wély (1817 - 1869)

- Uit: *I 'Organiste Moderne*, Livraison 11
Sortie en mi bémol majeur

Jelena Basova

Jelena Bazova studeerde aan het staatsconservatorium van Kazan (Rusland) de hoofdvakken piano en orgel. Deze studies werden in 1980 beide bekroond met zowel het solistendiploma als met de Prix d'Excellence. In 1991 werd zij laureaat van de Russische nationale orgelcompetitie. Van 1980 tot 1990 doceerde zij hoofdvak piano aan het staatsconservatorium van Astrakhan (Zuid-Rusland). Van 1990 tot 1997 was zij als piano- en orgeldocente verbonden aan het staatsconservatorium van Kazan. Jelena Bazova gaf talloze concerten door geheel Rusland, ook voor radio en televisie.

In West-Europa trad zij op in Nederland, België, Frankrijk (o.a. in de Nôtre Dame van Parijs), Italië (o.a. in de Sint Pieter te Rome) en Duitsland.

Zij vertolkte werken van moderne componisten op een aantal belangrijke festivals van hedendaagse muziek ("Moskou Herfst", "De Witte Nachten" van Sint Petersburg en "Europa-Azië" te Kazan).

Sinds 1997 leeft en werkt zij in Nederland. Als docente in het hoofdvak piano is zij verbonden aan het Fontys Conservatorium en aan de Young Musicians Academy te Tilburg. Daarnaast is zij organist bij het befaamde Sacramentskoor te Breda. Haar spel op piano en orgel (solistisch en in ensembles) was meerdere malen te beluisteren op de Belgische en Nederlandse radio.

Anatoli Konstantinovitsj Ljadov (Анатолий Константинович Лядов) (Sint-Petersburg, 11 mei 1855 - Novgorod, 28 augustus 1914) was een Russisch componist, docent en dirigent.

Ljadov had zijn grote talent geërfd van zijn vader, die dirigent was. Hij studeerde vanaf 1870 piano en viool en later compositie aan het Conservatorium van Sint-Petersburg, onder meer bij Nikolaj Rimski-Korsakov. Al tijdens zijn studie bleek zijn gebrek aan ijver, waardoor hij in 1876 werd weggestuurd, om twee jaar later opnieuw te worden toegelaten en af te studeren. Vervolgens zou hij zijn leven lang aan deze instelling verbonden blijven als docent. Hij had als leerlingen onder vele anderen Sergej Prokofjev en Nikolaj Mjaskovski.

Als componist schreef Ljadov orkestwerk, pianomuziek en vocale muziek, en uitsluitend korte werken. Symfonieën schreef hij niet, een poging tot een opera mislukte, en de eervolle opdracht die hij in 1910 van impresario Serge Diaghilev kreeg voor het ballet L'Oiseau de Feu leidde tot niets, waarop deze de opdracht uiteindelijk aan de onbekende Igor Stravinsky gaf. Ljadov werd daarmee een componist die vooral beroemd werd om wat hij niet schreef. Ljadovs gebrek aan werklust, mede te wijten aan overmatig drankgebruik, was berucht en ging bovendien gepaard met een overmaat aan zelfkritiek en bescheidenheid.

Voorafgaand aan de opdracht voor de Vuurvogel had Ljadov enkele kleurrijke miniaturen voor orkest afgeleverd: Baba-Jaga (1891-1904), Het betoverde meer (1909) en Kikimora (1909). Baba-Jaga en Kikimora verklanken beide een heks uit de Russische sprookjeswereld, waaraan Ljadov zoals veel van zijn tijdgenoten zeer verknocht was. Het zijn beide verhalende stukken, terwijl het even sprookjesachtige Betoverde meer eerder een schilderij is met een sterk impressionistische inslag. Opgemerkt dient te worden dat Ljadov in dit stuk laat horen goed naar Richard Wagner te hebben geluisterd. Er is sprake van een grote reminiscentie aan het "Waldweben" uit 'Siegfried' van Richard Wagner. Men zou dit als "Klangmalerei" kunnen bestempelen. Behalve uit de sprookjeswereld putte Ljadov ook uit de Russische volksmuziek, bijvoorbeeld in de Acht Russische volksliedjes voor orkest uit 1906. In 1897 had hij deelgenomen aan veldwerk om volksliedjes te verzamelen. Van zijn talrijke pianominiaturen is waarschijnlijk zijn Muzikale snuifdoos uit 1893 het bekendst.

Ljadov stierf in Polinovka bij Novgorod op het landgoed dat hij door zijn huwelijk in 1884 had verworven en waar hij de zomers doorbracht. Hij werd begraven in het Alexander-Nevskiklooster in Sint-Petersburg.

Zaterdag 11 juli, 16.15 uur

Janno den Engelsman, orgel

- Camille Saint-Saëns
(1835 – 1921) - *Marche Religieuse*, Op.107
- Johannes Gijsbertus Bastiaans (1812 – 1875) - *Fughetta a 5 voci* op het koraal
"Herzliebster Jesu, was hast du verbrochen"
- Camille Saint-Saëns - *Prélude et Fugue*, Op. 99 No. 2
- Jan Albert van Eyken
(1823 – 1868) - Uit: *Sonate Nr. 2 in d-moll*, Op. 15
Adagio
- William Walton
(1902 - 1983) - *Three Pieces from Richard III for Organ*
March - Elegy - Scherzetto
- César Franck
(1822 - 1890) - *Prélude, Fugue et Variation*, Op.18
- Herman Strategier
(1912 – 1988) - *Ritornello Capriccioso* (1944)
- Daan Manneke
(*1939) - Uit: *Spatium*
Agnus Dei
Deo Gratias
Omnis Spiritus laudet Dominum

Janno den Engelsman (1972) studeerde orgel, klavecimbel en kerkmuziek aan het Utrechts Conservatorium. Na deze studie volgde hij privélessen bij de organist Liuwe Tamminga in Bologna. Hij won prijzen op orgelconcoursen in Leiden (1996) en Nijmegen (2002). In 2006 werd hem voor zijn muzikale werkzaamheden de Sakko Cultuurprijs voor Kunsten en Letteren toegekend.

Na het behalen van het Masterdiploma in 2007 aan de Nederlandse Beiaardschool in Amersfoort, volgde hij aanvullende beiaardcursussen bij Geert D'hollander.

Als organist, beiaardier en basso continuo speler is hij actief in binnen- en buitenland. Zo gaf hij in 2009 en 2011 beiaardrecitals in de Verenigde Staten.

Janno den Engelsman is stadsbeiaardier van Zierikzee en Bergen op Zoom. Hij is organist-

titularis van de Gertrudiskerk in Bergen op Zoom en daarmee de vaste bespeler van het fraaie orgel uit 1864 van de Duitse orgelmaker Ibach. Door dit instrument ontwikkelde hij een bijzondere interesse in de 19e eeuwse Duitse orgelcultuur. Zijn cd opname in 2012 van het Ibach-orgel werd zeer lovend ontvangen door de pers.

TOELICHTING

De componistencarrière van **Camille Saint-Saëns** begon reeds op zeer jeugdige leeftijd en eindigde kort voor zijn dood op zijn zesentachtigste (16 december 1921 in Algiers). In 1858 werd hij organist van de Madeleine in Parijs, waar hij een grote naam opbouwde als orgel improvisator. Hij schreef een breed oeuvre voor orgel. Het Prélude et Fugue op.99.2 is in 1893 geschreven. Saint-Saëns interesseerde zich sterk voor de Franse en Duitse barokmuziek.

De werken van **Bastiaans** en van **Van Eyken** ademen een Duitse sfeer. Beide organisten studeerden in Leipzig bij onder meer Felix Mendelssohn Bartholdy. De werken van beide componisten zijn sterk door de componeerstijl van Mendelssohn en Bach beïnvloed. Van Eyken en Bastiaans brachten deze stijl naar Nederland. Van Eyken werkte als organist in Rotterdam. In zijn latere jaren was hij organist in Wuppertal en werkzaam als adviseur bij de orgelbouwfirma Ibach in Barmen (D). Bastiaans was organist en beiaardier in Haarlem en één van de belangrijkste Nederlandse componisten van de negentiende eeuw. Hij was één van de drijvende krachten achter de groeiende aandacht voor Johann Sebastian Bach in Nederland.

De Britse componist **William Walton** schreef een breed oeuvre dat symfonieën, film muziek en opera's omvatte. De drie werken in dit programma zijn geschreven als filmmuziek bij 'Richard III', een film uit 1955 gebaseerd op het gelijknamige drama van William Shakespeare.

Prélude Fugue et Variation van **César Franck** is opgedragen aan Camille Saint-Saëns. Dit werk is tussen 1860 en 1862 geschreven.

Het programma eindigt met werken van twee 20e-eeuwse Nederlandse componisten. De Utrechtse componist, organist en theoreticus **Herman Strategier**, leerling van Hendrik Andriessen, schreef zijn speelse 'Ritornella Capricciosa' in 1944. Het laatste woord is aan de Brabantse componist **Daan Manneke**, de schepper van 'Spatium', een stuk dat werd geschreven voor de ingebruikname van het gerestaureerde Ibach-orgel in de Gertrudiskerk in Bergen op Zoom in 2011. De titels van de verschillende delen zijn ontleend aan een tweetal motetten van Jacob Obrecht, die van 1479 tot 1484 als koorleider aan de Gertrudiskerk verbonden was. Van 1958 tot 1969 was Manneke zelf ook als organist aan deze St. Gertrudis verbonden. Pagina 18 bevat meer informatie over Manneke als componist.

Zaterdag 18 juli, 15.00 uur

Malgosia Fiebig, beiaard

Johann Kaspar von Kerll
(1627 - 1693)

- *Passacaglia in d*
bew. M. Fiebig

Wolfgang Amadeus
Mozart (1756 - 1791)

- *Piano sonata*, KV 331
bew. B. Winsemius
Andante grazioso (Thema met variaties)
Menuetto
Trio
Alla Turca, allegretto

Leo Samama
(*1951)

- *Toccata voor beiaard*. Op. 45 (1996)

Frederic Chopin
(1810 - 1849)

- *Polonaise*, Op.40, No. 1
arr. J. Callaerts
- *Valse*, Op. 64 No. 2
arr.M.Fiebig

Giuseppe Verdi
(1813 - 1901)

- *Aria Nabucco potpourri*
arr. S.Tamminga

Malgosia Fiebig

Malgosia Fiebig is stadsbeiaardier van Utrecht en Nijmegen. Ze werd geboren in 1975 in Gdańsk (Polen) en studeerde daar aan de muziekacademie. In 1999 behaalde ze een Master of Music voor orgel, gevolgd door een Master koordirectie in 2002. In 1999 volgde zij ook een beiaardcursus onder leiding van Gert Oldenbeuving, waarna ze de eerste beiaardier werd die na zestig jaar op de klokken van de Sint-Catharinakerk in Gdańsk mocht spelen. In 2001 kreeg zij een tweede benoeming, om het carillon van het stadhuis in het centrum van Gdańsk te bespelen. Ze gaf wekelijks concerten op deze beiaarden, en organiseerde jaarlijks terugkerende beiaardfestivals in de zomer. In 2001 studeerde ze, daartoe in staat gesteld door een Europese Socratesbeurs, bij Bernard Winsemius en Arie Abbenes in de Nederlandse Beiaardschool Amersfoort.

In 2004 verhuisde ze naar Nederland en een jaar later behaalde ze een Bachelor of Music beiaard bij Arie Abbenes.

Malgosia ontving haar Masterdiploma beiaard in juni 2007 onder Frans Haagen en Henk Verhoef. Ze behaalde op verschillende internationale concoursen meerdere prijzen. Ze heeft carillonconcerten gegeven in Europa, Curaçao en de Verenigde Staten. Als pianist begeleidt ze sopraan Andrea van Vuuren en ze treedt regelmatig op met diverse koren. Zie ook www.malgosiafiebig.com.

TOELICHTING

Dit programma brengt muziek van vier eeuwen en vier verschillende stijlen samen. Het concert begint met een populaire muziekvorm: de passacaglia. Deze compositie van **Kaspar von Kerll** bestaat uit een thema en achtendertig variaties. Het eerste deel van **Mozarts** pianosonate heeft ook een variatievorm en bestaat uit een thema en zes variaties. De toccata voor beiaard van **Samama** is speciaal gecomponeerd voor de beiaard van de Domtoren in Utrecht. De twee stukken van **Chopin**, één van de grootste Poolse componisten, zijn een mooi voorbeeld van hoe zijn muziek sterk beïnvloed is door o.a. ritme en motieven van Poolse volksmuziek. Het concert eindigt met een potpourri van bekende fragmenten uit de opera Nabucco van **Verdi**.

*De Nederlandse componist en musicoloog **Leonard Guillaume Samama** (Apeldoorn, 1951) komt uit een muzikale Joodse familie. Zo was zijn grootvader van moederskant, de filosoof en jurist Leo Polak (1880-1941), muzikaal en een uitstekend pianist. Zijn moeder, Mensendieck-therapeute Ans Samama-Polak, is amateurcelliste. Zij schreef het boek Musiceren zonder pijn. Zijn vader was concertmanager. Zijn broer David zong in het Amsterdams Synagogaal Koor en het Portugese Santo Serviço. Zijn broer Emile speelt altviool in het Orpheus Quartet. Leo Samama is getrouwd met fluitiste Noor Kamerbeek. Tijdens zijn studie muziekwetenschap aan de Universiteit Utrecht van 1970 tot 1977 studeerde Samama enkele jaren compositie bij Rudolf Escher. De bewuste keuze voor Escher was gebaseerd op een vroege kennismaking met enkele van diens fluitwerken, toen hij als kind dwarsfluit speelde.*

Na zijn studie bekleedde Samama als musicoloog tal van functies in het Nederlandse muziekleven. Hij was docent en recensent, organiseerde festivals en was werkzaam als programmeur. Ook was hij algemeen directeur van het Nederlands Kamerkoor.

Samama heeft een aantal artikelen en boeken over muziek geschreven. Zijn bekendste boek is Zeventig jaar Nederlandse muziek 1915-1985, uitgekomen in 1986. Hiervan is in 2006 een geheel herziene druk verschenen onder de titel Nederlandse muziek in de 20-ste eeuw.

Als componist hanteert Samama geen vaste methode. In een interview spreekt hij van een proces van improviseren achter de piano en nadenken over het eindresultaat. Samama past bijna nooit iets aan na een uitvoering of repetitie van zijn muziek, dynamische aanduidingen daargelaten. Hij heeft een duidelijk idee van hoe het zal klinken. Samama componeert muziek "die onderdeel is van wat hij is". Symbolisch noemt hij dat verschillende "jassen" die hij kan aantrekken. In zijn klarinetkwintet trekt hij bijvoorbeeld een "joodse jas" aan.

Zaterdag 19 juli, 16.15 uur

Laurens de Man, orgel - "Tour de France"

- Anoniem (Camphuysen
Manuscript, ca. 1650) - *Brabantse Dragonders Mars*
- Francis Poulenc
(1899 - 1963) - Uit: *Suite française d'après Claude Gervaise*
(XIVe siècle) FP 80 (oorspronkelijk voor piano)
Prélude
Cantilène
Scherzando de concert
- François Couperin
(1668 - 1733) - Uit: *Messe pour les Convents*
Kyrie: Plein Jeu / Dialogue
Gloria: Chromhorne sur la taille
Offertoire sur les grands jeux
- César Franck
(1822 - 1890) - Uit *Trois Pièces* (1878)
Cantabilé en si majeur, FWV 36
- Uit: *L'Organiste, Vol. 2, 30 Pièces pour Orgue*, FWV 24
Sortie in D "Venez, divin Messie"
- Jehan Alain
(1911 - 1940) - *Berceuse sur deux notes qui cornent*, Op. 7
- *Fantasmagorie*, Op. 63
- *Le Jardin suspendu*, Op. 71
- *Litanies*, Op. 119

Laurens de Man ('s-Hertogenbosch, 1993) studeert sinds september 2010 piano bij David Kuyken en orgel bij Jacques van Oortmerssen aan het Conservatorium van Amsterdam. Daar volgt hij sinds september 2012 ook bijvaklessen klavecimbel bij Johan Hofmann. In mei en juni 2014 deed hij voor zowel orgel als piano Bachelorexamen; voor beide examens slaagde hij cum laude. Tijdens zijn bachelorexamen piano vertolkte hij Bachs beruchte Goldbergvariaties. Hij volgde masterclasses bij o.a. Dmitri Bashkirov, Håkon Austbø, Willem Brons en Rudolf Jansen, voor orgel bij o.a. Olivier Latry en Lorenzo Ghielmi (Jong Talent Klas Orgelacademie Haarlem 2010).

Laurens treedt regelmatig op als pianist en organist. Ook speelt hij veel kamermuziek. Met Annemiek de Bruin (klarinet) en Irene Kok (cello) vormt hij sinds september 2012 het Chimaera Trio. Dit trio treedt veelvuldig op en won prijzen, o.a. bij de Storioni Ensemblewedstrijd in 's-Hertogenbosch (januari 2013) en het Tristan Keuris Kamermuziekconcours in Amersfoort (juni 2013).

Als pianist won hij in 2009 tijdens de Nationale Finale van het Prinses Christina Concours in Den Haag een 1^e prijs. Meer informatie op www.laurensdeman.nl.

TOELICHTING

Terwijl u dit concert beluistert raast een groep wielrenners door Frankrijk, een land dat ook op muzikaal gebied bijzonder vruchtbaar is gebleken. Reden genoeg om in dit concert Franse muziek uit vele eeuwen bijeen te brengen.

Daar de Tour dit jaar in Nederland aanvangt, opent dit programma met stevige Nederlandse klanken van een **anoniem** gebleven componist. Vervolgens klinkt een set Franse dansen uit de 16^e eeuw. De 20^e eeuwse componist **Poulenc** bewerkte deze karakteristieke muziek voor piano en later voor blaasensemble, waarbij hij enkele typische, kruidige harmonieën van zichzelf toevoegde. In deze orgelversie probeer ik de klankwereld van een blaasensemble te benaderen.

Couperin was de belangrijkste componist van zijn tijd; zijn composities waren ook buiten Frankrijk bekend en werden zelfs opgenomen in een "Clavierbüchlein" voor Bachs vrouw Anna Magdalena. Zijn orgelmuziek, rijk aan contrapunt, maar ook lyriek en pittig ritme, werd geschreven voor praktisch gebruik tijdens de mis.

Hoewel in Luik geboren, werd **Franck** de belangrijkste Franse orgelcomponist van zijn generatie. In zijn beroemde Cantabilé horen we zangerige solo's van de hobo, afgewisseld met brede akkoorden die de strijkers van een symfonieorkest lijken te imiteren. Het stuk ademt een mystieke, religieuze sfeer, maar een rationeel element ontbreekt niet: na de climax van het werk horen we een perfecte canon tussen sopraan en bas.

De Sortie in D, waarin Franck een volksliedje verwerkte, is een van zijn jeugdzonden maar daarom niet minder leuk.

De buitengewoon originele en creatieve componist **Alain** schreef zijn Berceuse rondom twee kapotte toetsen in zijn huisorgel, die bleven hangen. Het is opgedragen aan Marie-Claire, zijn zusje dat later wereldberoemd zou worden als organiste.

Fantasmagorie ontstond tijdens een van zijn vele treinreizen, wat duidelijk hoorbaar is. De titel van dit mysterieuze stukje betekent zoiets als "hersenschim". Misschien biedt de tekening die Alain bij het manuscript maakte een verklaring?

De teksten die Alain bij de volgende twee stukken schreef maken een verdere uitleg overbodig.

Bij *Le Jardin Suspendu* noteerde hij: "Le jardin suspendu, c'est l'idéal perpétuellement poursuivi et fugitif de l'artiste, c'est le refuge inaccessible et inviolable." (vertaling: "De hangende tuin, dat is het immer nagestreefde en vluchtige ideaal van de kunstenaar, het is het ontoegankelijke en onschendbare toevluchtsoord.")

Drie weken na de voltooiing van *Litanies* verongelukte Jehan's zus Marie-Odile in de bergen. Toen voegde hij aan het werk toe: "Quand l'âme chrétienne ne trouve plus de mots nouveaux dans la détresse pour implorer la miséricorde de Dieu, elle répète sans cesse la même invocation avec une foi véhémence. La raison atteint sa limite. Seule la foi poursuit son ascension." (vertaling: "Wanneer de gelovige ziel in haar wanhoop geen nieuwe woorden meer vindt om Gods erbarmen af te smeken, herhaalt zij de zelfde aanroep zonder ophouden vanuit een levend geloof. De rede bereikt haar grenzen, alleen het geloof vervolgt de weg naar de hemel.")

Francis Jean Marcel Poulenc (Parijs, 7 januari 1899 - Parijs, 30 januari 1963) werd geboren als zoon van de grootindustriële Émile Poulenc (1855-1917) en de amateurpianiste Jenny Royer (1864-1915). Zijn vader was een van de stichters van het farmaciebedrijf Rhône-Poulenc. Reeds jong kreeg Francis pianoles van zijn moeder. Toen hij 15 à 16 jaar oud was, kreeg hij lessen van de pianist Ricardo Viñes, een vriend van Claude Debussy en Maurice Ravel. In Parijs raakte hij bevriend met avant-gardeschrijvers als Guillaume Apollinaire, Jean Cocteau en Paul Éluard, van wie hij veel poëzie op muziek zou zetten.

Als componist was Poulenc vrijwel autodidact; zijn eerste composities maakte hij rond zijn 18e wereldkundig zonder dat hij compositieonderricht had genoten. Daarbij zijn de nog steeds veel gespeelde solopianostukken *Trois mouvements perpétuels* (1919) en de liederencyclus *Le Bestiaire* (1918) op tekst van Apollinaire. Rond die tijd sloot hij zich aan bij de *Groupe des Six*, zes jonge Franse componisten die zich verzetten tegen de zware romantiek en de invloed van Richard Wagner. Als mentoren van deze groep, die bestond uit Georges Auric, Louis Durey, Arthur Honegger, Darius Milhaud en Germaine Tailleferre, gelden Jean Cocteau en de iets oudere, dadaïstische componist Eric Satie. Ofschoon de groep al spoedig uiteenviel, en vooral Honegger en Milhaud in hun tijd bekend zijn geworden, is 'Groupe des Six' nog altijd het etiket dat op de muziek van Poulenc geplakt wordt: lichtvoetig, melodieuw, gemakkelijk en humoristisch.

In 1924 ging zijn ballet *Les Biches* in première bij de Ballets Russes van Serge Diaghilev. In 1926 leerde hij de bariton Pierre Bernac kennen, voor wie hij meer dan 90 liederen zou schrijven en met wie hij als pianist talloze recitals zou geven, in de jaren 1935-1959.

Van Poulenc wordt gezegd dat hij nieuwe melodieën wist te maken in een tijd waarin men van mening was dat er op dat terrein weinig nieuws meer te ontwikkelen was. Zijn composities zijn inderdaad sterk op de melodie gericht. Zijn muziek kan op de luisteraar daardoor overkomen als een opeenvolging van vele grotere en kleinere thema's, zonder dat die diepgaand worden uitgewerkt. Hij hield daarbij vast aan de tonaliteit. Poulenc schreef werken in allerlei muzikale genres. Poulenc leefde het grootste deel van zijn leven in zijn geboortestad Parijs. Hij overleed er in 1963 aan een hartaanval en werd begraven op het beroemde Parijse kerkhof Père-Lachaise.

Zaterdag 25 juli, 15.00 uur

Roy Kroezen, beiaard

Mikhail Glinka
(1804 - 1857)

- *Variations sur un thème de Mozart*
bew. Gideon Bodden

Wim Franken
(1922 - 2012)

- *Mascarade: Quatre scènes de ballet (1974)*
Scapin et Pierrot
Vieux Rondeau
Pas de deux
Cortège burlesque

Emanuel Chabrier
(1841 - 1894)

- *España Walsen*
bew. Bernard Winsemius

Pjotr I. Tsjajkovski
(1840 - 1893)

- Uit: *De Notenkraker*, Suite Nr. 1, Op. 71a
Ouverture
Mars
Dans van de Suikerboonfee
Russische Dans
Arabische Dans
Chinees Dans
Dans van de Rietfluiten
Bloemenwals
bew. Roy Kroezen

Roy Kroezen (*1967) studeerde orgel aan het conservatorium te Arnhem (1987-1993), bij Cor van Wageningen en Theo Jellema. Van 1991 t/m 1996 studeerde hij aan de Nederlandse Beiaardschool, waar hij les kreeg van Bernard Winsemius. In 2008 behaalde hij aan dit instituut het Masterdiploma Beiaard.

Roy Kroezen is sinds 1994 organist van het Apostolisch Genootschap in Hilversum. Van 1991 tot 1998 was hij organist van de R.K. Martinuskerk te Hoogland en van 2005 tot 2010 was hij samen met zijn levensgezellin Cynthia Spencer organist en dirigent van de R.K. Kerk te Beesd. In 1998 werd hij adjunct-beiaardier te Rhenen. Van juli 2002 tot en met juli 2003 was hij vervangend beiaardier te Geldrop. In 2005 werd hij benoemd tot stadsbeiaardier te Zwolle, in 2009 beiaardier te Hoogeveen, en in 2013 ook te Arnhem. Sinds 2013 is hij ook dirigent van het Barokkoor Zwolle.

Op beiaardconcoursen won hij eerste, tweede en derde prijzen. Hij gaf beiaard- en orgelconcerten in de Verenigde Staten, Japan, Curaçao, en in verscheidene Europese landen.

Hij maakte met het Evangelisch Luthers projectkoor "Via Musica" in 1995 als organist een reis naar Duitsland, Polen, Hongarije en Tsjechië.

Voor het Apostolisch Genootschap speelt hij regelmatig orgel tijdens samenkomsten in De Doelen te Rotterdam, evenals in 2001 in de Jaarbeurs te Utrecht voor 17.000 mensen.

Samen met Raymond Stoop is hij orgeladviseur voor het Apostolisch Genootschap. Hij is voorzitter van de Muziekcommissie van de Nederlandse Klokkenspelvereniging. In 2013 was zijn beiaardspel live vanuit Zwolle op Radio 4 te beluisteren. Samen met sopraan Clara de Vries maakte hij een cd waarop hij haar begeleidde op de beiaard van Zwolle.

Daan Manneke werd geboren op 7 november in 1939 in Kruiningen (Zeeland). Een veelzeggende naam: Manneke is afgeleid van het Vlaamse mannekijn, 'paspop' (waar dan weer het 'Franse' woord mannequin van is afgeleid).

Met Vlaamse voorouders, en aan moederszijde nog een Spaans soldaat die in de Tachtigjarige Oorlog in Zeeland bleef hangen resulteert zijn afkomst in een onhollandse, ruime(re) blik, die, via Gezelle, reikt tot in het land van Verlaine en Rimbaud. Boerenzoon, gebonden aan aarde en seizoenen. Een rechtzinnige vader, gesteld op orde, een meer spiritueel voelende moeder. Orthodox-protestants gezin, een radio is niet in huis, wel een Bijbel. De psalmen zijn zijn dagelijkse kost. Al vanaf zijn prille jeugd is zingen de gewoonste zaak van de wereld. Zeeland is nog zonder hordes toeristen: een archipel van tegenstellingen en kleinschalige gemeenschappen.

Daan Manneke kreeg zijn eerste muzieklessen van Adriaan Kousemaker, muziekdocent en -uitgever in Goes. Vanaf 1959 volgt een studie aan het Brabants Conservatorium in Tilburg bij Jan van Dijk (compositie) en Hub. Houët en Louis Toebosch (orgel). Vervolgstudie bij Kamiel D'Hooghe in Brugge en Brussel. Leven en composities krijgen definitief vorm door de kennismaking, lessen en vriendschap met Ton de Leeuw, in Nederland jarenlang de enige voorvechter en kenner van de niet-westerse muziek. Een inspiratiebron voor het leven. Het is Ton de Leeuw die hem in contact brengt met Olivier Messiaen, bij wie hij enige lessen volgt. Na jarenlang organist te zijn geweest wordt Daan Manneke in 1972 docent aan het Amsterdamse Sweelinck Conservatorium, vanaf 1986 docent compositie, een functie waarin hij inmiddels een groot aantal leerlingen heeft opgeleid.

Manneke schreef een groot en veelzijdig oeuvre van meer dan 200 werken. Hij ontving vele prijzen, beginnend met de Prijs voor jonge Zeeuwse kunstenaars van de Provincie Zeeland (1967) tot de cultuurprijs van de provincie Noord-Brabant (1999) en de prestigieuze Oeuvreprijs van de gemeente Breda (2009).

Bron: www.daanmanneke.nl

Zaterdag 25 juli, 16.15 uur

Tommy van Doorn, orgel

- Franz Liszt
(1811 - 1886) - *Praeludium für Orgel (In domum Domini ibimus)*
- *Am Grabe Richard Wagners*
- Marcel Dupré
(1886 - 1971) - *Prélude et fugue en do majeur, Op. 36 No. 3*
- Hugo Distler
(1908 - 1942) - *Uit: Dreißig Spielstücke, Op. 18/1*
1. Schnelle Viertel
2. Schnelle Viertel (Zeitmaß des vorausgehenden Satzes)
3. Gehende Viertel
4. Flinke punktierte Viertel
- Daan Manneke
(*1939) - *Kleines Orgelkonzert für Dornum*
I. Toccata - Evokation BWV 801
II. Cantus Firmus Frysicum (Organum)
- Louis Toebosch
(1916 - 2009) - *Fantasie en fuga, Op. 57*
- Olivier Messiaen
(1908 - 1992) - *Offrande au Saint Sacrement, OM 076*
- Jeanne Demessieux
(1921 - 1968) - *Uit "Choral Preludes on Gregorian Chant Themes"*
Op. 8, (1947)
O Filii (Variations)
Attende Domine (Choral Paraphrase)
- Henri Mulet
(1878 - 1967) - *Carillon-Sortie*

Tommy van Doorn (1990) begon op zevenjarige leeftijd met pianolessen. Hij ging op zijn 17^e in de leer bij Jan Verhoeven en kreeg, naast pianoles, orgelles in de Sint-Petrusbasiliek te Boxtel. Daar werd voor hem de basis gelegd voor het orgelspel in de belangrijke stijlperiodes en in de muziektheorie. Na het behalen van zijn gymnasiumdiploma werd Van Doorn in 2009 toegelaten tot het Conservatorium in Tilburg waar hij hoofdvak orgel studeerde bij Henco de Berg en Ad van Sleuwen. Hij studeerde piano als bijvak bij Jelena Bazova en verdiepte zich in het bespelen van het Franse drukwindharmonium. In juni 2014 studeerde hij cum laude af.

Cursussen en masterclasses werden gevolgd bij o.a. Ben van Oosten, Joris Verdin, Wolfgang Baumgratz (D) en Luca Scandali (It).

In Roosendaal was Tommy van Doorn enkele jaren actief als organist van de Moeder Godskerk. In december 2012 is hij benoemd als titulair organist van de Sint-Petrusbasiliek te Boxtel, waar hij de vaste bespeler is van het monumentale Smitsorgel. Hij treedt op als solist en begeleider op orgel, harmonium en continuo. Tevens is hij betrokken als artistiek adviseur bij de Brabantse Orgelfederatie en is hij bestuurslid van de Stichting Kerkconcerten Boxtel.

TOELICHTING

Een programma rondom 20^e-eeuwse composities: werken uit postromantische of meer neobarokke invloedssferen, een aanloop ernaartoe bij Liszt en een recent werk van Manneke.

Tegen het einde van zijn leven schrijft pianovirtuoos **Liszt** opmerkelijk persoonlijke sfeerstukken met een kijk op harmonie en structuur die zijn tijd ver vooruit is. In het plechtige “Praeludium” horen we muzikale motieven die doen herinneren aan klockgelui. Het zeer persoonlijke “Am Grabe Richard Wagners” gebruikt een motief uit Wagners “Parsifal”. In het wegstervende slot klinkt een klockgelui-motief dat we ook in het “Praeludium” hoorden.

Dupré, organist van de Parijse Saint-Sulpice, schreef zijn “Prélude et fugue en do majeur” in 1938. De prelude is een meditatief werk met een zeer complex en dicht stemmenweefsel; de virtueuze fuga heeft een aanstekelijk thema.

Distler componeerde in een frisse neobarokstijl. De verzameling “Dreißig Spielstücke” bestaat uit lichte en speelse orgelstukjes. De geprogrammeerde vier zijn uit te voeren als een ‘suite’.

Het “Orgelkonzert” van **Manneke** werd gecomponeerd in 2011 te Breda. Het eerste deel opent met een vurige, ritmische toccata die meteen gevolgd wordt door een lyrische evocatie van de Sinfonia in b-klein (BWV 801) van J.S. Bach. Het tweede deel is gebaseerd op een melodie uit 1431. Na een beweeglijke omspeling van deze cantus firmus volgen een Canzone en een Sarabande met een breder en zangerig karakter. Pagina 18 biedt meer informatie over Manneke als componist.

Net als Distler schrijft ook **Toebosch** (jarenlang docent aan het conservatorium van Tilburg) in deze “Fantasie en fuga” uit 1956 vanuit een neobarokke opvatting - overigens niet zonder de nodige humor...

De “Offrande au Saint-Sacrement” van **Messiaen** is een vroeg werk (gecomponeerd rond 1930). Hier openbaart zich een wonderlijke, mystieke klankwereld. Messiaen, een leerling van Dupré, zou later voor grote muzikale vernieuwingen zorgen, die ook van invloed waren op bijvoorbeeld de composities van Manneke.

Demessieux was eveneens een leerling van Dupré, bekend om haar ongekende virtuositeit. De variaties op de Paasmelodie “O Filii” zijn fris en aansprekend. De lijdensmelodie “Attende Domine” klinkt in kleurrijke harmonieën, waarbij het slot van een ontroerende schoonheid is.

De “Carillon-Sortie” van **Mulet** is een feestelijke toccata waarbij een fanfareachtig thema klinkt tegen een op het carillon geïnspireerde achtergrond. Een overdonderende climax vormt het jubelende slot.

Zaterdag 1 augustus, 16.15 uur

Pieter-Jelle de Boer, orgel

Johann Sebastian Bach
(1685 - 1750)

- *Toccatà, Adagio & Fuga*, BWV 564

César Franck
(1822 - 1890)

- *Trois Chorals pour grand orgue* (1890)

Choral no. 1 in E (Moderato)

Choral no. 2 in b (Maestoso)

Choral no. 3 in a (Quasi allegro)

Pieter-Jelle de Boer trok in 2010 de aandacht van de muziekwereld door het winnen van de hoogste onderscheiding bij het Antonio Pedrotti dirigentenconcours in Trento, Italië. Hij treedt regelmatig op als gastdirigent bij onder meer het Orchestre Philharmonique Royal de Liège, het Nederlands Symfonieorkest en het Orchestre National Bordeaux-Aquitaine, waaraan hij van 2009 tot 2012 als assistent-dirigent verbonden was. Daarnaast dirigeerde hij onder meer het SWR Sinfonieorchester Baden-Baden und Freiburg, het Orchestra Haydn di Bolzano e Trento, het Orchestre National du Capitole de Toulouse, het Orchestre de Bretagne en het Staatsorchester Braunschweig. Hij werkte met gerenommeerde solisten als Pieter Wispelwey, Alena Baeva, Thierry Escaich, Béatrice Uria-Monzón en de jonge opkomende tenor Michael Fabiano. Met violiste Tianwa Yang nam hij voor Naxos de zelden gespeelde vioolconcerten van Mario Castelnuovo-Tedesco op. Zijn bijzondere affiniteit met de menselijke stem en het vocale repertoire leidde tot een vruchtbare samenwerking met het Parijse kamerkoor Accentus; een onlangs uitgekomen opname met koorwerken van Janáček kreeg lovende kritieken in Franse en internationale media.

Pieter-Jelle de Boer

Pieter-Jelle de Boer werd geboren in Geldrop in 1978. Hij studeerde piano en orgel aan het Conservatorium van Amsterdam bij respectievelijk Marcel Baudet en Pieter van Dijk. Ook was hij enige tijd leerling van de Franse organist Jean Boyer in Lyon, die een blijvend diepe indruk naliet. Na het afsluiten van zijn instrumentale studies op masterniveau werd hij toegelaten tot de dirigentenklas van Zsolt Nagy aan het Parijse Conservatoire National Supérieur de Musique, waar hij in 2007 de felbegeerde Premier Prix behaalde. Verdere lessen en masterclasses van onder meer Jacques Rouvier,

Murray Perahia, Emanuel Ax, Philippe Entremont en Peter Eötvös completeerden zijn muzikale studieverloop.

Als organist is Pieter-Jelle de Boer een regelmatige gast in internationale concertseries. Hij was prijswinnaar van de internationale orgelconcoursen van Alkmaar (2003) en Freiberg (2005) en concerteerde op de grote historische instrumenten van Haarlem, Groningen en Weingarten.

Als pianist is hij laureaat van de Vriendenkrans van het Amsterdamse Concertgebouw en het eerste Nationaal Concours van de Young Pianist Foundation. In 2009 maakte hij een opname van pianowerken van Felix Mendelssohn-Bartholdy, die door de Franse vakpers werd geloofd om haar "stralende muzikaliteit" en "pure charme". Ook nam hij een cd op gewijd aan Sergei Rachmaninov, die in 2012 is uitgebracht door Etcetera in het kader van de complete pianowerken van deze componist. Als componist schreef hij Ciacona, voor piano solo, en Danses concertantes, voor orgel, koperblazers en slagwerk, en realiseerde hij transcripties van diverse werken van onder meer Bach, Wagner en Rachmaninov.

César Franck was een van de voornaamste figuren in het Franse muziekleven van zijn tijd. Met de symfonische muziek en de kamermuziek die hij in de tweede helft van zijn leven schiep had hij grote invloed. Dit geldt ook voor zijn latere composities voor orgel en piano.

In de eerste fase van zijn bestaan als beroepsmusicus volgde hij, als componerend pianovirtuoos, geheel de mondaine, galante stijl die de toon aangaf in het tijdperk van het Tweede Franse Keizerrijk met zijn uitbundige salon- en operacultuur. Mede onder invloed van zijn conservatoriumopleiding wijzigde Franck zijn muzikale opvattingen. Hij besloot een 'serieus' musicus te worden en verwierp nagenoeg al het eerder gecomponeerde werk.

Voor zijn (latere) muziek hadden aanvankelijk alleen zijn leerlingen begrip. Naar de smaak van de Parijzenaars van zijn tijd, die gewend waren aan 'conservatieve' Grand opéras, klonken de vernieuwingen in harmonie en contrapunt van Franck te 'Germaans'. Pas na zijn dood werd de muziek van deze 'serafijn', zoals zijn bijnaam was, ten volle gewaardeerd.

Franck begeleidde een groep jonge musici en componisten, onder wie Vincent d'Indy, Guillaume Lekeu, Ernest Chausson, Henri Duparc, Joseph Guy Ropartz en Paul Dukas, die zijn persoonlijke post-romantische stijl bewonderden met zijn rijke, verrassende harmonieën en ingenieuze contrapunt. Vanwege zijn zachtaardige karakter noemden de leerlingen hun meester le maître angélique ('engelachtige meester') of le père Franck ('vader Franck'). Zelf ook wel la bande à Franck ('de bende van Franck') genoemd, braken ze met de overheersing van de opera in de Franse muziek, ten gunste van de symfonische muziek en kamermuziek.

Hoewel van Franck slechts één symfonie uit 1888 bewaard bleef - de enige handgeschreven partituur van een vroege symfonie in G grote terts uit 1840 is zoekgeraakt - behoort hij tot de belangrijkste negentiende-eeuwse componisten binnen dit genre.

Zaterdag 8 augustus, 16.15 uur

Olga de Kort - Koulikova, orgel

- Alexandre Guilmant (1837 - 1911) - *Magnificat in G groot op.41 nr.2*
- Marinus de Jong (1891 - 1984) - *Interludium (Post Benedictus) (1927)*
- Flor Peeters (1903 - 1986) - Uit: 'Vier improvisaties op Gregoriaanse Melodieën', Op.6
2. Koraal 'Ave Maria'
4. Fantasia 'Inviolata'
- Aleksandr Glazoenov (1865 - 1936) - *Preludium en Fuga in D groot, Op.93*
- Marinus de Jong - *Interludium II (Post Benedictus) (1927)*
- Elisabeth Stirling (1819 - 1895) - Uit: *Preludes and Postludes for organ*
Movement in Ab major
- Anna Lambrechts-Vos (1876 - 1932) - *Zonnige Herfstdag (Stemmingsbeeld)*
- Renske Vrolijk (*1965) - *A simple one minute exit run (2006)*
- Maurice Pirenne (1928 - 2008) - *Ciaconne*
- Marinus de Jong - *Interludium III (Post Benedictus) (1927)*
- Jean-Marie Plum (1899 - 1944) - *Préambule, Op.173/1*
- *La vierge au rouet, Op.173/2*

Olga de Kort

Olga de Kort - Koulikova (Dongen) werd geboren in Istra, regio Moskou. Ze studeerde piano en cultuurwetenschappen in Rusland, journalistiek in Frankrijk, orgel aan het Utrechts conservatorium (bij Reitze Smits) en muziekwetenschap aan de Universiteit Utrecht. Van 2004 tot de sluiting in juli 2006 was zij de vaste organiste van Sint Paulusabdij in Oosterhout. Daarna werkte Olga als koördigente en freelance organiste in de Sint Willibrorduskerk te Teteringen. In 2011 was zij als organiste aan de Sint Bavokerk in Raamsdonk verbonden. In 2010-2014 maakte zij deel uit van het bestuur van de

KVOK (Koninklijke Vereniging van Organisten en Kerkmusici). Olga de Kort is eigenaar van het muziekbureau {aKKO}lade en werkt als freelance musicus en muziekjournaliste. Meer informatie is te lezen op www.olgadekort.com.

TOELICHTING

Het spinnewiel (in het Frans: 'le rouet') draait, en de tijd verstrijkt. In mythen spinnen de godinnen de levensdraad, terwijl in de Middeleeuwen het spinnewiel in een symbool van het contemplatieve leven verandert. Niet alleen Maria maar ook vrouwelijke heiligen worden vaak spinnend afgebeeld. In het programma 'La vierge au rouet' komen de Gregoriaanse Mariahymnes terug in de laat-romantische muziek van de Franse (**Guilmant**), Belgische (**Peeters**, **Plum**), Nederlandse (de Brabanders **De Jong** en **Pirenne**) en Russische (**Glazoenov**) componisten. Ze omlijsten de sfeervolle 'stemmingsbeelden' van de Engelse componiste Elisabeth **Stirling** en haar Nederlandse collega's Anna **Lambrechts-Vos** en Renske **Vrolijk**.

De Russische componist Aleksandr Konstantinovič Glazoenov (Александр Константинович Глазунов, Sint-Petersburg, 10 augustus 1865 - Parijs, 21 maart 1936) was afkomstig uit een welgestelde uitgeverfamilie uit Sint-Petersburg. De hoogbegaafde en financieel onafhankelijke Aleksandr kon zich al heel vroeg aan zijn hogere roeping, de compositie, wijden en zich ook al spoedig in nationale en internationale waardering en achting verheugen. Zijn eerste compositiepogingen deed hij al op 11-jarige leeftijd. Hij had eerst les bij N. Jelenkovski; in 1879 werd hij bekend met Mili Balakirev, die hem bij Nikolaj Rimski-Korsakov als privéleerling aanbeveelt. Na twee jaar onderwijs begon hij aan het componeren van zijn eerste symfonie. In hetzelfde jaar (1882) voltooide hij zijn eerste strijkkwartet, dat evenals de symfonie al spoedig erkenning vond. In 1884 ontmoette hij voor de eerste keer Pjotr Iljitsj Tsjajkovski, met wie hij spoedig goed bevriend werd.

Zijn buitengewone muzikale geheugen stelde hem in staat, samen met Rimski-Korsakov na de dood van Alexander Borodin in 1887 enkele onvoltooide werken van Borodin af te ronden. Hij schreef de ouverture tot Prins Igor vanuit het geheugen op. Daarnaast completeerde hij ook het derde bedrijf van de opera en maakte de orkestratie van de derde symfonie van Borodin.

Als één van de weinige klassieke componisten schreef hij een aantal werken voor de saxofoon. Hij maakte ook kennis met een grote muziek- en cultuursponsor, Mitrofan Petrovič Beljajev, die hem in de volgende jaren financieel steunde.

In 1899 werd hij professor voor instrumentatie en contrapunt aan het conservatorium van Sint-Petersburg. Ook na de Oktoberrevolutie bleef hij op deze positie. In 1928 kon hij als Jurylid van de Franz Schubert-compositiewedstrijd naar Wenen reizen. Hij bleef in het westen, vertrok met zijn familie naar Parijs, waar hij verder componeerde. Aleksandr Glazoenov overleed daar op 70-jarige leeftijd.

Zaterdag 15 augustus, 16.15 uur

Norbert Bartelsman, orgel

William Byrd (1543 - 1623) - *Barleys Break*

Johann Sebastian Bach (1685 - 1750) - *Triosonate Nr. 3, BWV 527*
Andante - Adagio e dolce - Vivace

Louis Toebosch (1916 - 2009) - *Improvvisazione, Op. 12c (1938)*

Jean Philippe Rameau (1683 - 1764) - Uit: *Dardanus Suite*
Overture
Marche pour les différentes Nations
Air gracieuse
Entrée pour les Guerriers
Gracieusement
Tambourin

Johann Sebastian Bach - *Praeludium und Fuge in g moll, BWV 542*

Norbert Bartelsman studeerde orgel bij Bram Beekman en klavecimbel bij Cynthia Wilson op het Brabants Conservatorium. In 1989 studeerde hij af en behaalde op beide instrumenten de diploma's voor docerend en uitvoerend musicus. Daarna volgde hij meesterscursussen bij o.a. Albert de Klerk, Ton Koopman en Jos van Immerseel, en studeerde het continuospel bij Andrew Lawrence King in Engeland.

Hij heeft koordirectie gestudeerd bij o.a. Reinier Wakelkamp en is als dirigent verbonden aan verschillende koren.

Voorts heeft hij een studie gevolgd van de semiologie van het gregoriaans in Utrecht bij Marie-Louise Egbers en later bij A. Kurris op het conservatorium in Maastricht.

Met verschillende gregoriaanse schola's maakte hij diverse radio-opnamen voor de KRO, NCRV en de IKON. Over nieuwe ontwikkelingen in het Gregoriaans heeft hij workshops gegeven voor de Gregoriusvereniging. Verder verzorgt hij muziekguitaven en is hij regisseur bij cd-opnamen.

Hij is lid van diverse kamermuziekensembles en barokorkesten en heeft daarmee in het Netwerk voor Oude Muziek gespeeld. Als organist bespeelde hij o.a. de orgels in de Stevenskerk in Nijmegen en de St. Bavo in Haarlem. Ook staan concerten in Duitsland op zijn naam. Hij is te beluisteren op verschillende cd's. Als continuospeler treedt hij veel op in passies en oratoria. Hij is muzikaal adviseur bij de Werkgroep Vollebrect Orgel te Erp.

Norbert Bartelsman

TOELICHTING

De titel “Barleys Break” van **Byrd** verwijst naar een oud Engels spel van het platteland. Het is een soort ‘tikkertje’ gespeeld met drie paren van man en vrouw. En dat is te horen. De muziek is ongecompliceerd en overwegend vrolijk. Waarschijnlijk wordt in veel bekende Engelse madrigalen ook verwezen naar dit schijnbaar populaire spelletje. De 6 triosonates zijn geschreven voor, zoals **Bach** dat zegt: “Ein fertiger Organist”. Een organist die klaar was voor een beroepspraktijk. Deze stukken behoren nog steeds tot de moeilijkste werken voor orgel. De onafhankelijkheid van de handen en voeten is voor elke organist dan ook een grote uitdaging. Vandaag staat de Triosonate nr. 3 op het programma.

Toebosch heeft grote verdiensten gehad als directeur van het Brabants Conservatorium. Hij was een groot improvisator en ik heb het geluk gehad een compleet improvisatieconcert in de Abdij van Heeswijk te hebben bijgewoond. Op het programma staat één van zijn vroegste orgelwerken. Het is heel meditatief van karakter. Duidelijk is de stijl van César Franck hoorbaar in de harmonieën.

Rameau heeft van zijn opera ‘Les Indes Galantes’ een klavierbewerking gemaakt. De bewerking van de opera ‘Dardanus’ is van eigen hand. Rameau wordt gezien als Frankrijks beste componist, volgens o.a. Debussy en Berlioz. Het spelen van opera’s op klavier is een hele populaire bezigheid in de 19^e eeuw geweest.

Bach schreef zijn grote preludes en fuga’s zelden gelijktijdig. Soms zat er wel 20 jaar tussen. Deze fantasie en fuga zijn misschien gespeeld toen Bach solliciteerde naar de post van organist in Hamburg. Na dit stuk meermalen gespeeld te hebben, wil ik het nu spelen vanuit een andere interpretatie.

*De componist, muziekpedagoog en organist. **Louis Christiaan Toebosch** (Maastricht, 18 maart 1916 – Tilburg, 22 mei 2009) kreeg al in zijn jonge jaren muzieklessen van Benoit Franssen, toen koordirigent van de Sint-Servaasbasiliek te Maastricht. Later kreeg hij pianoles van Alphons Crolla. Zijn studie deed hij aan de RK Kerkmuziekschool St. Caecilia - thans Nederlands Instituut voor Kerkmuziek te Utrecht -, waar hij bij Hendrik Andriessen orgel en bij Phons Dusch piano studeerde. Na een jaar ging hij naar het Conservatoire Royal in Luik om zijn orgelstudie voort te zetten bij Charles Hens, een virtuoos in de romantische literatuur, met een voorkeur voor Bachs orgelmuziek. Van 1936 tot 1940 was hij dirigent van het koor van de St. Lambertuskerk in Maastricht. Van 1940 tot 1965 was hij organist en koordirigent aan de Sacramentskerk te Breda. In deze tijd verwierf hij grote bekendheid in binnen- en buitenland met zijn stijlvolle interpretaties van werken van de klassiek-polyfone meesters als Josquin Desprez, Lassus en Palestrina. In 1953 richtte hij het kamerkoor Orlando di Lasso op, waarmee hij uitsluitend a capella-werken uitvoerde.*

Toebosch verkreeg internationale bekendheid als virtuoos en improvisator. Het is niet verwonderlijk dat hij het eerste internationale orgel improvisatieconcours te Haarlem leidde. In 1977 kende de Société Arts-Sciences-Lettres in Parijs hem de zilveren medaille toe voor zijn vele interpretaties en uitvoeringen van Franse orgelmuziek. Zijn oeuvre omvat rond 200 werken, waaronder orkestwerken, werken voor harmonie- en fanfareorkest, kamermuziek, en bijzonder veel koor- en orgelmuziek.

Zaterdag 22 augustus, 15.00 uur

Gildas Delaporte, beiaard

Claude Balbastre
(1724 - 1799)	- Uit: <i>Pièces de clavecin</i>
La Laporte
Giuseppe Verdi
(1813 - 1901)	- Uit: <i>La Traviata</i>
Preludio
Franz Lehar
(1870 - 1948)	- Uit: <i>Die lustige Witwe</i>
Entre'act (Vilja Lied)
Gioacchino Rossini
(1792 - 1868)	- Uit: <i>De Barbier van Sevilla</i>
Ouverture
Frédéric Chopin
(1810 - 1849)	- <i>Variation sur un thème de Rossini's La Cenerentola</i>
George Gershwin
(1898 - 1937)	- Uit: <i>Porgy and Bess</i>
Summertime
Gaetano Donizetti
(1797 - 1848)	- Uit: <i>L'elisir d'amore</i>
Romanza una furtiva lagrima
Giacomo Puccini
(1858 - 1924)	- Uit: <i>Tosca</i>
Atto Terzo
Joseph Haydn
(1732 - 1809)	- Uit: <i>Pianoconcert in F</i>
Deel III

Alle beiaardbewerkingen zijn van Gildas Delaporte

Gildas Delaporte (1964) is beiaardier van Oudewater, Geldrop en Schijndel en is sinds 1990 contrabassist bij de Philharmonie Zuidnederland. Delaporte kwam in 1988 vanuit zijn geboorteland Frankrijk als contrabassist naar Nederland om beiaard te studeren. Hij werd al snel beiaardier van Geldrop en later ook van Oudewater en Schijndel. Inmiddels heeft hij talloze beiaardconcerten in binnen- en buitenland gegeven. Op verschillende internationale concoursen behaalde hij prijzen, zoals de eerste prijs van de eerste Compétition à quatre mains in het Franse Douai (1994) en de derde prijs van de prestigieuze Fabiolawedstrijd in Mechelen (1990).

Zaterdag 22 augustus, 16.15 uur

Gerard Habraken, orgel Eefje Habraken, viool

- Johann Sebastian Bach (1685 - 1750) - *Praeludium et Fuga c-moll*, BWV 549
- Georg Philipp Telemann (1681 - 1767) - *Fantasie Nr. 7 In Es Dur* (viool solo)
Adagio - Allegro - Largo - Presto
- Friedrich Christian Mohrheim (1719 - 1780) - *Vater Unser im Himmelreich*
- *Freu dich sehr, o meine Seele*
- Grazyna Bacewicz (1909 - 1969) - *Polish Caprice* (1949, viool solo)
- Paul Siefert (1586 - 1666) - *Fantasia primi toni*
- Kazimierz Wilkomirski (1900 - 1995) - *Aria voor viool en orgel* (1943)
- Anonymus - *Uit: een Orgeltabulatuur uit Oliva, ca. 1619*
Tantze & Chorea
- Julius Röntgen (1855 - 1932) - *Adagio voor viool en orgel* (1876)
- Adriaan Julius August van Driem (1901- -1997) - *Improvisation voor viool solo*
- Antoon Maessen (1919 - 1997) - *Koraal, variaties en finale*

Gerard Habraken (1949) studeerde orgel bij Hub. Houët aan het Brabants Conservatorium (einddiploma solospel, 1974) en bij Kamiel D'Hooghe aan het Koninklijk Muziekconservatorium te Brussel, waar hij in 1976 met onderscheiding afstudeerde. Verdere studies volgde hij bij o.a. Luigi F. Tagliavini, René Saorgin, Marie-Claire Alain, Piet Kee, Louis Toebosch en Harald Vogel, o.m. aan de Zomeracademie voor Organisten te Haarlem. In 1977 werd hij eerste prijswinnaar van het Orgelconcours 'Alex Paepen' te Antwerpen en in 1979 won hij de derde prijs van het 'César Franck Concours' te Haarlem. Gerard

Habraken gaf concerten in de meeste landen van Europa en verleende medewerking aan tal van radio-, televisie-, grammofoon- en cd-opnamen.

Zijn repertoire omvat werken uit alle stijperiodes en hij bracht de eerste uitvoering van werken van o.a. Kees Schoonenbeek, Louis Toebosch, Henk Badings en Mathieu Dijker. Als begeleider en continuospeler werkt hij samen met tal van gerenommeerde solisten, koren en ensembles. Hij is verder o.m. werkzaam als docent pijporgel aan Factorium Podiumkunsten te Tilburg.

Eefje Habraken (1978) studeerde viool bij Qui van Woerdekom en Theodora Geraets aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag, en bij Lex Korff de Gidts aan het Conservatorium van Amsterdam. In juni 2004 sloot zij haar masteropleiding met onderscheiding af bij István Párkányi. Eefje volgde masterclasses bij o.a. Thomas Brandis, Tuomas Haapaanen, Herman Krebbers, Charles-André Linale, Rachel Podger en Krzysztof Węgrzyn.

Als voormalig 2e violiste van het Rubens kwartet studeerde ze voltijds aan de Nederlandse StrijkKwartet Academie (NSKA) bij Stefan Metz. Naast vele concerten in binnen- en buitenland won Eefje met dit kwartet diverse prijzen, waaronder de Kunstprijs 2004, de Kersjes van de Groenekanprijs 2004 en diverse prijzen op internationale concoursen.

Momenteel is Eefje 2^e violiste in het Rotterdams Philharmonisch Orkest en van Rotterdam Philharmonic Strings.

TOELICHTING

Het *Praeludium* van het vroege **Bach**-werk (gecomponeerd in 1705 en gereviseerd in ca. 1723) opent met een pedaalsolo die het gehele pedaalklavier bestrijkt. Het stuk wordt gekenmerkt door monumentaliteit, een zekere massiviteit en 'Gravität'. De *Fuga*, gebouwd op een markant thema, begint manualiter, vanaf het moment dat het pedaal inzet keert ook de massiviteit terug.

Telemann, zelf een begenadigd violist, kende alle geheimen en mogelijkheden van zijn instrument. Misschien geïnspireerd door de Suites voor cellosolo en de Sonates en Partita's voor violsolo van Bach besloot ook hij te experimenteren met dit genre, tamelijk zeldzaam omdat immers in die tijd stukken voor één of meer solo-instrumenten doorgaans voorzien waren van een basso continuo. De zgn. *luthé*-techniek, akkoordbrekingen, dubbelgrepen etc. vervangen de noodzakelijke harmonische ondergrond. Friedrich Christian **Mohrheim** was een leerling van J. S. Bach. In 1747 vertrekt hij naar Danzig en is daar vanaf 1764 kapelmeester aan de Marienkirche. Van zijn composities bleven een aantal orgelwerken bewaard, voorbeelden van hoe de Bachstijl zich verbindt met latere muziekstromingen (*gusto delicato*).

We blijven in Polen. Grazyna **Bacewicz** componeerde over een tijdspanne van twintig jaar drie sets Caprices voor viool-solo, waarvan de Polish Caprice uit 1949 het meest geliefd is geworden bij violisten. In het virtuoze werk zijn - net als bv. bij Bartok - elementen uit de volksmuziek waar te nemen.

Paul Siefert, geboren in Danzig, kon samen met Samuel Scheidt met een beurs van het stadsbestuur studeren bij Jan Pieterszoon Sweelinck in Amsterdam. Daarna was hij werkzaam in Königsberg, Warschau en Danzig. In de Fantasia, een polyfoon ricercarechtig werk, is de invloed van Sweelinck duidelijk te herkennen.

Kazimierz Wilkomirski was cellist, componist en dirigent. Hij ontving zijn opleiding in Moskou en bekleedde tal van belangrijke functies: directeur van de conservatoria in Danzig en Łódź, directeur van de Baltische Staatsopera, en later van de Opera in Wrocław. Hij componeerde vooral voor cello. De aangrijpende *Aria voor viool en orgel* is onmiskenbaar geïnspireerd door de Air uit de Suite in D van Bach.

Enkele korte oud-Poolse dansen besluiten het muzikale uitstapje naar Polen.

De Nederlandse romantische componist, dirigent en pianist **Julius Röntgen** groeide op en ontving zijn opleiding in Leipzig. In 1877 gaat hij naar Amsterdam, waar hij in 1884 medeoprichter is van het Amsterdams Conservatorium. Later wordt hij directeur van dit instituut. Hij componeerde maar liefst ca. 650 werken. Het *Adagio voor viool en orgel* is een vroeg werk en is opgedragen aan zijn verloofde en latere vrouw, violiste Amanda Maier. Samen gaven zij de eerste uitvoering van het werk op Palmzondag 1876 in de Nicolaikirche te Leipzig.

Adriaan van Driem was o.m. concertmeester bij het Koninklijk Concertgebouw Orkest. De *Improvisation* is grillig van karakter (o.m. veel tempowisselingen) en herbergt de nodige viooltechnische hoogstandjes.

Antoon Maessen componeerde *Koraal, Variaties en Finale* in 1967 en droeg het werk op aan Hub. Houët, organist van de Eindhovense Catharinakerk. Na de expositie van een (eigen) koraalthema volgen vier variaties en een bruisende Finale.

Julius Engelbert Röntgen werd op 9 mei 1855 in Leipzig geboren als zoon van de Nederlandse violist Engelbert Röntgen, concertmeester van het Leipziger Gewandhausorchester, en de Duitse pianiste Pauline Klengel. Nederlander werd hij pas na de Eerste Wereldoorlog (1919). Hij werkte toen al lang in Amsterdam. Johannes Brahms had de meeste invloed op zijn componeren, maar hij liet zich ook beïnvloeden door César Franck en Max Reger. Samen met Frans Coenen en Daniël de Lange richtte hij in 1883 het Amsterdamsch Conservatorium op. Ook stond hij aan de wieg van het Concertgebouw. In 1888 zocht men een dirigent voor het inmiddels opgerichte Concertgebouworkest. Röntgen solliciteerde naar de betrekking, maar de sollicitatiecommissie betwijfelde of hij genoeg artistiek talent had voor de zware baan.

In 1898 deed Röntgen, na een conflict met Kes' opvolger bij het Concertgebouworkest, Willem Mengelberg, afstand van zijn koördinentschap bij de Amsterdamse Afdeling van de Vereniging 'Toonkunst'. Brahms had hem in een brief al gewaarschuwd. "Voor die concertcommissies geef ik geen cent...". Het bezorgde hem moeilijke jaren. De bittere pil werd enigszins verzacht toen hij directeur kon worden van het Amsterdamsch Conservatorium, dat hij eens met De Lange en Coenen had opgericht.

Röntgen overleed op 13 september 1932 in het Utrechts Diaconessenhuis.

Zaterdag 29 augustus, 15.00 uur

Wim Ruitenbeek, beiaard

- Johann Sebastian Bach
(1685 - 1750) - *Französische suite II*, BWV 813
Allemande
Courante
Sarabande
Air
Menuet
Gigue
bew. Henry Groen
- Wolfgang Amadeus
Mozart (1756 - 1791) - Uit: *Klarinetconcert*, KV 622
Rondo: Allegro
bew. Bernard Winsemius
- Geert D'hollander
(*1965) - Uit: *Encounters*
I. Mozart meets Mendelssohn: Lieder ohne Worte
(over een thema uit 1e deel Symfonie 40, KV. 550
III. Mozart meets Satie: "Amadeopédie"
("Ah! Vous dirai-je maman",
bewerkt als een Gymnopédie van Erik Satie)
- H. Villa-Lobos
(1887 - 1959) - Uit: *Suite Populaire Brésilienne*
Mazurka-chôro
bew. Karel Borghuis
- Jean Gabriel Marie
(1852 - 1928) - *La Cinquantaine*
bew. Mar Bruinzeel
- Pietro Mascagni
(1863 - 1945) - *Intermezzo Sinfonico*
bew. Karel Borghuis
- Adolphe Ch. Adams
(1809 - 1856) - *Si j'étais Roi (1852)*
bew. Joseph Callaerts/Geert D'hollander
- Wolfgang Amadeus
Mozart - Uit: *Pianoconcert nr. 21*, KV 467
Andante
bew. Bernard Winsemius
- Geert D'hollander - *Passacaglia Antiqua per Campanae*

Wim Ruitenbeek (1978) leerde beiaardspelen van de Nijkerkse stadsbeiaardier Freek Bakker. In 2005 behaalde hij zijn Masterdiploma aan de Nederlandse Beiaardschool te Amersfoort waar hij studeerde bij Arie Abbenes en Bernard Winsemius. Wim had orgellessen van Nico Poorter en Wout van Andel en studeerde schoolmuziek aan het Utrechts Conservatorium. Tijdens het Internationaal Beiaardconcours te Enkhuizen (2002) behaalde Wim de eerste prijs. Jarenlang was hij actief binnen de PR-commissie en het bestuur van de Nederlandse Klokkenspel Vereniging. Wim is stadsbeiaardier van Tiel en Velsen en vaste bespeler van het glascarillon in De Zingende Toren te Leidsche Rijn. Daarnaast is hij koordirigent en docent muziek op het Groenhorst te Nijkerk.

Heitor Villa-Lobos (Rio de Janeiro, 5 maart 1887 - 17 november 1959) was een Braziliaans componist en cellist. Hij schreef vele werken voor orkest, ensemble en solo-instrumenten. Typisch voor zijn werk is het gebruik van Braziliaanse volksmuziek, maar er zijn ook stijlelementen in terug te vinden uit het impressionisme, expressionisme, barok en classicisme. Villa-Lobos is de bekendste Zuid-Amerikaanse componist.

Heitor krijgt al vroeg cellolessen van zijn vader, liefhebber van de muziek van Bach, maar stapt in 1895 over op de klarinet. In 1899 schrijft Heitor zijn eerste compositie; het lied *Os Sedutores* voor zangstem met pianobegeleiding. Zijn eerste beroepsoptreden als musicus vindt waarschijnlijk plaats op 12 januari 1903; hij speelt daarna in diverse Chorosensembles (Choros betekent klaaglied). Daarnaast speelt hij muziek in theaters en bioscopen, een analogie met Dmitri Sjostakovitsj. In 1905 heeft hij dan voldoende geld bij elkaar om een eerste binnenlandse reis te ondernemen; eerst naar het Amazonegebied (1905) en later naar het zuiden (1906). Die reizen waren altijd met romantiek omgeven; verhalen vol avontuur en kannibalisme, niet door iedereen geloofd, vergezelden de componist bij zijn terugkeer. Maar wat hij daarnaast meebracht, waren de diverse soorten volksmuziek die altijd van invloed zijn geweest op zijn geheel eigen klassieke stijl. Wel volgde hij een muziekstudie aan het Nationaal Muziek Instituut in Rio. In 1930 werd het muziekonderwijs in Rio aan hem toevertrouwd en hij drukte er zijn eigen stempel op. Het nieuwe onderwijssysteem ontwierp hij zelf en de muziek die hij stimuleerde was geworteld in verschillende soorten volksmuziek en deed een expliciet beroep op het Braziliaans patriotisme.

Twee jaar na de dood van Villa-Lobos werd er een museum aan hem gewijd: het Museu Villa-Lobos opende zijn deuren in Rio de Janeiro in 1961.

Zaterdag 29 augustus, 16.15 uur

Rob Nederlof, orgel

Jacob Obrecht
(1456 - 1505)	- <i>Fors seulement</i>
- <i>Rompeltier</i>
Heinrich Isaac
(1450 - 1517)	- <i>Innsbruck, ich muß dich lassen</i> (2 bewerkingen)
- <i>Zwischen Berg und tiefem Tal</i>
Jan Vermulst
(1925 - 1994)	- <i>Pastorale</i>
Hommage aan Vincent van Gogh
Jan Pieterszoon Sweelinck
(1562 - 1621)	- <i>Est-ce Mars</i>
Ad Wammes
(*1953)	- <i>Toccata Chromatica</i> (2008)
(<i>Echoes of Sweelinck</i>)
Anoniem	- Uit: <i>Leningrad Manuscript</i> (1646) Pavana Hispania
- Uit: <i>Camphuysen Manuscript</i> (1652)
Brabantse Dragonders Mars
- Uit: <i>Leningrad Manuscript</i> (1646) Wilhelmus
- Uit: <i>Suzanne van Soldt</i> Brabantschen Rondedans
Maurice Pirenne
(1928 - 2008)	- <i>Preludium "Veni Sancte spiritus"</i>
Christiaan Frederik Hendriks
(1861 - 1923)	- <i>Regrets</i> , Op. 23 nr.1
Antoon Maessen
(1919 - 1997)	- <i>Musica da Chiesa: Fantasia sopra Veni Sancte Spiritus</i>
- <i>Veni Creator Spiritus</i> (1994)
opgedragen aan Rob Nederlof
Piet Post
(1919 - 1979)	- <i>Zes Valerius-liederen voor Orgel</i> (1979)
Merck toch hoe sterck
Wilt heden nu treden
Gelukkig is het land
Laet sangh en spel, tamboer en fluyt
Stort traenen uyt, weent luyde, schreyt en treurt
Com nu met sang

Rob Nederlof studeerde orgel bij Maurice Pirenne, piano bij Alexadru Hrisanide en klavecimbel bij Gerard Dekker, alles aan het Brabants Conservatorium. Hij sloot zijn drie studies af met het behalen van de diploma's Docerend Musicus en Uitvoerend Musicus.

Rob Nederlof volgde diverse meesterkursussen in binnen- en buitenland o.a. bij Bernard Lagacé, Albert de Klerk, Piet Kee, Luigi Tagliavini. Tevens studeerde hij bij Prof. Gisbert Schneider aan de Folkwang Hochschule te Essen (Duitsland).

Hij concerteerde in vele belangrijke concertzalen en kerken in heel Europa (onder andere Smetana-zaal Praag, Berliner Dom, Thomaskerk Leipzig, St. Bavokerk Haarlem, Hofkapel Schönbrunn, Dom van Salzburg Wenen, Concertgebouw Amsterdam). Ook heeft hij meegewerkt aan een groot aantal cd-opnames en is hij regelmatig te beluisteren en te zien op radio en televisie.

Rob Nederlof is docent aan het Factorium Tilburg, Podiumkunsten en is organist van de Heuvelse kerk en Petrus en Paulus kerk te Tilburg en van de Sint Jan in Goirle.

TOELICHTING

Het programma van vandaag staat in het teken van Nederlandse orgelmuziek met een extra accent op Brabantse componisten. Ik start met de vroegst bekende Brabantse componisten Jacob Obrecht en Heinrich Isaac en maak daarna een afwisselende reis door de eeuwen met enkel Nederlandse orgelmuziek.

Jacob Obrecht, geboren in Gent, was priester, koorleider en componist. Van 1479 tot 1484 was hij werkzaam in de St. Gertrudiskerk in Bergen op Zoom. Hij heeft verder op veel verschillende plaatsen gewerkt, o.a. in Brugge, Antwerpen en Ferrara, waar hij is gestorven aan de pest.

Zoals typisch voor componisten uit deze periode, is van **Heinrich Isaacs** persoonlijke leven weinig bekend. Hij moet omstreeks 1450 in Brabant geboren zijn. Tussen 1480 en 1492 werkte hij voor Lorenzo de Medici te Florence, alwaar hij organist in de kathedraal was. Hij bracht vervolgens een periode in Innsbruck door; zijn beroemdste lied, over zijn afscheid van deze stad, is waarschijnlijk "Innsbruck, ich muss dich lassen", met een eenvoudige en ontroerende melodie.

In dit Vincent van Gogh-jaar mag de compositie van de Brabantse musicus **Jan Vermulst** niet ontbreken. Hij schrijft zelf over dit stuk: "Als hommage aan deze grote Brabantse schilder componeerde ik dit orgelwerk, waarin een impressie wordt weergegeven van het landelijke Nuenen, dat grenst aan mijn geboortedorp Stiphout".

Als organist van de Oude Kerk was **Sweelinck** in dienst als 'stadtmusicyn' van het gemeentebestuur van Amsterdam. Dit betekende dat hij alleen voor en na kerkdiensten het orgel van de Oude Kerk diende te bespelen, maar niet tijdens. Buiten kerkdiensten verzorgde hij in het monumentale gebouw doordeweekse orgelbespelingen, die in de loop van de tijd uitliepen op concerten met meerdere musici in ensemblevorm. Tijdens

deze bespelingen speelde hij onder meer variaties over de tophits uit die tijd. De “Est-ce mars” was er één van. Van oorsprong was het een Frans lied uit 1613, dat al heel spoedig in heel Europa bekend werd. In Valerius' Gedenck-Clanck is het bekend onder de tekst “Isser Yemant uyt Oost-Indien gecomen” en een 19e eeuwse tekst is “Ga je mee over zee, hou je roer recht”.

Over zijn compositie zegt **Ad Wammes** het volgende: “Als conservatoriumstudent ging ik vaak mee met de excursies van de orgelklas. Zo bezochten we op een dag de Oude Kerk in Amsterdam, waar Sweelinck organist was. Ik, zelf geen organist, mocht ook een stukje spelen. Daarvoor had ik de Chromatische Fantasie (gelukkig geen pedaal) ingestudeerd. Na mijn uitvoering vroeg een student of ik wellicht de oude vingerzetting toepaste. Mij van geen kwaad bewust, liet ik me voorlichten: “*In de tijd van Sweelinck werd gebruik van de duim en pink zoveel mogelijk vermeden*”. Dit heeft een direct gevolg voor de frasering. Hierdoor heb ik mij laten inspireren door frases van 2 en 3 tonen, 3 en 5 tonen, 5 en 8 tonen te gebruiken. Ook Sweelincks echotechniek (denk aan diens Echo Fantasia) is toegepast. De kortste echo is een 1/8ste noot. De langste echo 2 maten”.

Het *Leningrad manuscript* ligt in de Universiteitsbibliotheek van St. Petersburg (het vroegere Leningrad). Over hoe het daar terecht is gekomen zijn verschillende theorieën bekend. De meest waarschijnlijke theorie is dat het manuscript is meegekomen met een Nederlander, Christoffel Brants, een muzikale koopman die in Moskou verbleef. **Camphuysen** was de dichter van “Stichtelyke Rymen”, een populaire verzameling gedichten uit 1624. Het *Camphuysen Manuscript* bestaat uit bewerkingen van melodieën op de teksten van hem.

Een stuk van mijn leermeester mag natuurlijk niet ontbreken in dit concert. **Maurice Pirene** schreef dit Preludium in de tijd dat hij in Rome studeerde en dit was een afstudeeropdracht. Het preludium bestaat uit 4 gedeelten:

1. Opening met de noten van het gregoriaanse *Veni Sancte Spiritus* in een door Pirene eigen ritmische volgorde gezet, waardoor een speels motief ontstaat dat regelmatig terugkeert.
2. In het tweede gedeelte wordt gebruik gemaakt van 3 motieven waaronder de melodie “*O, lux beatissima*”.
3. In het derde gedeelte worden het motief “*Veni Sancte Spiritus*” en “*O, lux beatissima*” samengevoegd.
4. Imposant slot met gehele eerste strofe van *Veni Sancte Spiritus* in lange noten. Aan het eind klinkt nog eenmaal “*O, lux beatissima*”.

Christiaan Frederik Hendriks jr. is van grote betekenis geweest voor het muziekonderwijs aan blinde musici. Hij is geboren op 11 september 1861 in Amsterdam. Zijn opleiding ontvangt hij deels van J.H.C. ten Broeke (van 1834 tot 1886 organist van de Oude Kerk in Amsterdam) en deels aan het Conservatorium van Amsterdam bij Daniël de Lange (compositie) en Jean-Baptiste de Pauw (orgel). In 1889 wordt hij leraar voor de orgelklassen aan het Blindeninstituut in Amsterdam. Een jaar later wordt hij organist bij het Toonkunstkoor in Amsterdam. In die functie speelt hij jaarlijks de orgelpartij bij de uitvoering van Bachs Matthäus-Passion. Hendriks is naast leraar en concertorganist een verdienstelijk componist geweest. Zijn latere oeuvre laat

verwantschap met de Frans-romantische orgelliteratuur zien. Niet voor niets worden zijn latere werken, waaronder dit stuk uitgegeven bij Leduc in Parijs.

Antoon Maessen werd op 8 april 1919 te Den Haag geboren. Hij overleed op 12 oktober 1997 in Waalre. Van 1962 tot 1982 was Maessen als muziekdocent werkzaam aan middelbare scholen in Eindhoven. Ook leidde hij daar een aantal koren. Hij was medewerker van het cultureel tijdschrift *Brabantia* (artikelen over Brabantse toonkunst) en muziekrecensent van het Eindhovens Dagblad. Eveneens van zijn hand zijn enkele honderden muziekinhoudelijke programmatoelichtingen, die hij schreef t.b.v. de concerten gegeven in het POC (Philips Schouwburg) te Eindhoven. Ik ben nog steeds zeer vereerd dat Antoon Maessen dit stuk voor mij heeft gecomponeerd. *Musica da Chiesa* begint met een statige intro over *Veni sancte spiritus* waarna 5 vrije variaties over de twee melodieën, afgesloten met het begin.

De op 8 april 1919 in Amsterdam geboren **Piet Post** begint in 1939 aan zijn opleiding aan het Amsterdams Conservatorium. Door het uitbreken van de oorlog kan hij zijn opleiding pas in 1945 voltooien. Hij krijgt op het conservatorium les van Anton van der Horst en Jacob Bijster. Tijdens de oorlog wordt Piet Post organist in Amstelveen en trekt de gereformeerde kerk in Weesp hem aan als cantororganist. Na de oorlog werkt hij korte tijd voor de NCRV waarna hij in 1949 als organist in dienst treedt van de Onze Lieve Vrouwekerk in Breda. In datzelfde jaar wordt hij aangenomen als organist van de Grote of Jacobijnerkerk in Leeuwarden, waar hij blijft werken tot zijn overlijden in 1979. Piet Post componeerde voornamelijk muziek voor orgel en koor.

Herman Jacobus Josephus Nieland (1910-1993), broer van de organist/componist Jan Nieland (1903-1963), is bekend geworden als organist, pedagoog en componist. Van 1927 tot 1931 studeerde hij hoofdvak piano bij Willem Andriessen en bijvak orgel bij Jacob Bijster aan het Amsterdams Conservatorium. Hoewel van rooms-katholieke huize, wordt Nieland na zijn ontslag als organist van de St.-Hubertuskapel in Amsterdam overtuigd protestant. In 1933 wordt hij benoemd tot organist van de Lutherse kerk in Haarlem. Later studeert hij alsnog hoofdvak orgel bij Anthon van der Horst en hoofdvak compositie bij Ernest W. Mulder. In 1943 behaalt hij het Solistendiploma orgel. Hij concerteerde regelmatig voor de radio, eerst voor de AVRO, later voor de NCRV, en begeleidde jonge solisten op piano, onder meer de jonge violist Yehudi Menuhin. Bijna 40 jaar lang was hij organist in het uitvaartcentrum van de coöperatie PC in Amsterdam. De Toccata is één van zijn bekendste orgelwerken, geschreven in Frans-romantische stijl.

Jacob Obrecht (*Gent, 1457/1458 - Ferrara, Italië, juli/augustus 1505*) was een Vlaams componist. Hij was enig kind van Willem Obrecht (1430/35 - 1488), stadstrompettist in Gent, en Lysbette Gheeraerts (1438/42 - 1460). *Biografische details over Obrecht zijn vrij schaars en vaak onnauwkeurig. Zijn werkzame leven lijkt een aaneenschakeling van korte aanstellingen. Er is een geval bekend dat hij zijn eigenlijke taak verwaarloosde door het componeren. Ook een slordige boekhouding heeft hem minstens twee keer in problemen gebracht.*

Zaterdag 26 september, 21.00 uur

Bevrijdingsconcert door het Helmonds Vocaal Ensemble HVE

o.l.v. Jeroen Felix met Jan van de Laar, orgel en Anne van Brunshot, lector

Christóbal de Morales
(c. 1500 - 1553)	- Uit: <i>Missa pro Defunctis</i>
Introitus
Anne Frank
(1929 - 1945)	- Uit: <i>Dagboek van Anne Frank</i>
1 ^e fragment
Christóbal de Morales	- Uit: <i>Missa pro Defunctis</i>
Kyrie
Anne Frank
(1929 - 1945)	- Uit: <i>Dagboek van Anne Frank</i>
2 ^e fragment
Christóbal de Morales	- Uit: <i>Missa pro Defunctis</i>
Agnus Dei
Anne Frank
(1929 - 1945)	- Uit: <i>Dagboek van Anne Frank</i>
3 ^e fragment
Christóbal de Morales	- Uit: <i>Missa pro Defunctis</i>
Communio
Anne Frank
(1929 - 1945)	- Uit: <i>Dagboek van Anne Frank</i>
4 ^e fragment
Howard Goodall (*1958)	- <i>In memoriam Anne Frank</i>

Het **Helmonds Vocaal Ensemble** (HVE) is voortgekomen uit het kerkkoor van de Sint-Jozefschool, de Sint_Jozefzangertjes, het koor dat in 1929 door Theo Driessen werd opgericht. Jaarlijks verzorgt het koor diverse concerten in Helmond en omstreken, waaronder het traditionele Passieconcert.

Het HVE brengt een uitgebreid repertoire, variërend van werken uit de 16^e eeuw tot heden. Tot het vaste repertoire behoren de passiewerken van J.S. Bach, evenals de "Ceremony of Carols" van Benjamin Britten.

Het HVE verzorgt concerten in binnen en buitenland en wordt regelmatig gevraagd voor radio- en televisieopnamen. In samenwerking met de zangschool van het Kunstencentrum Helmond werd in November 2005 een speciaal Sing In Kinderfestival georganiseerd. De diverse geledingen van het HVE staan al ruim 21 jaar onder de leiding van Jeroen Felix.

Jeroen Felix

Jeroen Felix, geboren in Boxtel, studeerde hobo bij Koen van Slogteren aan het Sweelinck Conservatorium in Amsterdam. Na zijn eindexamen hobo studeerde hij koördirectie aan de Hogeschool voor de Kunsten te Utrecht. Zijn docenten daar waren Reinier Wakelkamp en Kerry Woodward. Daarnaast volgde hij diverse cursussen op het gebied van koor- en orkestdirectie, Gregoriaans en barokhobo. Als hoboïst concerteerde hij in binnen- en buitenland zowel solistisch als in ensembleverband. Als kerkmusicus was hij verbonden aan de Stadskerk St. Cathrien te Eindhoven, en mede oprichter van de concertserie "Muziek in de Cathrien". Hij is dirigent van het Helmonds Vocaal Ensemble en hij was van 1990 tot en met 2009 dirigent van kamerkoor

Musica Vocalis uit Uden. In september 1996 werd hij aangesteld als Rector Cantus van de Schola Cantorum van de Kathedrale Basiliek St. Jan in 's-Hertogenbosch. Met deze koren dirigeerde hij talloze concerten in binnen- en buitenland en verleende hij medewerking aan diverse radio-, televisie- en cd-opnamen. Op 16 april 2005 ontving hij de Anjer Kinderkoor Zangprijs, een cultuurprijs van het Prins Bernhard Cultuurfonds Noord-Brabant.

Jan van de Laar behaalde het diploma solospel orgel met onderscheiding van muzikaliteit aan het Utrechts Conservatorium. Vervolgens studeerde hij klavecimbel en piano. Hij volgde cursussen bij o.m. Anton Heiller (Bach) en Ewald Kooiman (oud-franse muziek). Hij nam deel aan interpretatiecursussen voor oude muziek bij Alan Curtis en William Christie te Innsbruck. Van de Laar treedt veelvuldig op als solist in binnen- en buitenland en maakte tal van radio-opnamen voor de verschillende Nederlandse omroepen en de BBC. Hij maakte opnames voor de KRO radio op historische orgels in Oostenrijk (o.m. Stiftskirche Zwettl) en in Italië (o.m. Dom van Pistoia). Als continuospeler treedt hij op bij diverse ensembles, onder meer bij het

Jan van de Laar

Brabantsch Muzyk Collegie en het Brussels Philharmonic.

Na zijn plaatdebuut in 1986 met Bachs Clavierübung III maakte hij diverse cd-opnamen; zo verscheen een cd "Die Bachsche Schule" opgenomen op het fraaie Holzhay-orgel van de abdijkerk van Neresheim evenals diverse cd's die in de St. Lambertuskerk te Helmond werden opgenomen op het befaamde Robustelly-orgel uit 1772. Met het Nationaal Kinderkoor o.l.v. Silvère van Lieshout maakte hij een cd met koor- en orgelwerken van de Oostenrijkse organist en componist Anton Heiller en van het Requiem van Gabriel Fauré.

Recent verschenen drie nieuwe cd's die de veelzijdigheid van zijn spel onderstrepen; twee opnames van het Robustelly-orgel en één van het nieuwe orgel dat Hans van Rossum bouwde voor de Dorfkirche te Saarn/Mülheim.

Van de Laar gaf interpretatielessen o.m. aan de Kirchenmusikschule te Stuttgart/Esslingen en Bayreuth en het Koninklijk Vlaams Conservatorium te Antwerpen. Regelmatig doceert hij in workshops en cursussen voor interpretatie. Jan van de Laar is docent aan de muzikafdeling van het Kunstkwartier Helmond.

Jan van de Laar is sinds 1976 als organist en dirigent verbonden aan de St. Lambertuskerk te Helmond. Hij is als artistiek leider verbonden aan de stichting LambertusKerkConcerten en dirigent van het koor Nuove Musiche, dat deel uitmaakt van deze organisatie. Sinds 1 januari 2009 is hij voor het Robustelly-orgel benoemd tot stadsorganist van de gemeente Helmond. In 2013 nam Van de Laar het initiatief tot het oprichten van het College van Stadsorganisten in Nederland. Zie ook www.janvdlaar.nl.

Anne van Brunschot is 16 jaar en leerlinge van 6 VWO van het Carolus Borromeus College in Helmond. Anne is in 2009 nationaal voorleeskampioen geworden. Sinds haar 4^e zit ze op vioolles en ze heeft sinds jonge leeftijd ook zangles, aanvankelijk klassiek, later ook in popmuziek. Ze houdt van vele muziekvormen en beheerst meerdere genres, zoals pop, rock, klassiek en jazz, waarbij ze zichzelf niet zelden op de piano begeleidt. Ze speelt inmiddels viool bij het symfonieorkest Helmond-Venray. Over 2 jaar wil Anne naar het Conservatorium van Utrecht.

Howard Lindsay Goodall (Bromley, Kent, UK, 26 mei 1958) is een Engelse componist van musicals, koormuziek en muziek voor televisie, en voor orgel. Hij schreef het stuk 'In Memoriam Anne Frank' in opdracht van The Voices Foundation.

Over dit 'In Memoriam' zegt hij: "Ik voelde heel sterk de gemengde gevoelens die in je opkomen als je denkt aan de 50^e verjaardag van de dood van Anne Frank aan de ene kant, en V-Day aan de andere. Gemengde gevoelens voor mensen van nu die leven in een andere maatschappij en andere tijd. Daarom koos ik verschillende teksten in een poging om de verschillende elementen en emoties naast elkaar te plaatsen." 'In Memoriam Anne Frank' werd voor het eerst uitgevoerd op 13 februari 1994 op St. John's Smith Square, London. (Bron: www.howardgoodall.co.uk)

Zondag 11 oktober, 16.15 uur

Ad van Sleuwen, orgel

Théodore Dubois
(1837 - 1924)

- Uit: *Douze Pièces Nouvelles pour orgue ou piano-péd.*
3. Cortège Funèbre en fa mineur

Paul de Maleingreau
(1887 - 1956)

- Uit: *Épitaphe 1914-1918 – Triptyque pour Orgue*
Ne Recorderis (A la mémoire du lieutenant Rémi Masui 1918)
Credo ut redemptor meus vivit (A la mémoire du soldat André de Vaere 1914)
Stabat Mater dolorosa (Aux Mères)

Louis Toebosch
(1916 - 2009)

- *Dominica Resurrectionis, Op. 67*
Ante Introitum
Post Offertorium
Post Communionem
Phantasia sopra Victimae Paschali, Op.67b

J. Guy Ropartz
(1864 - 1955)

- Uit: *Six Pièces*
1. Prélude Funèbre en si mineur

Alexandre Guilmant
(1837 - 1911)

- Uit: *Sonate pour orgue n° 5 en do mineur, Op. 80*
Choral et Fugue

Ad van Sleuwen

Ad van Sleuwen Ad van Sleuwen studeerde aan het Brabants Conservatorium de hoofdvakken Piano bij Gérard van Blerk, Theorie der Muziek bij Jan van Dijk en Orgel bij Hub. Houët. Verdere verdieping vond hij later bij Luigi Tagliavini, Ewald Kooiman en Ton Koopman. Ad van Sleuwen is docent Orgel, Muziekgeschiedenis, Uitvoeringspraktijk en Theoretische vakken aan het Fontys Conservatorium in Tilburg. Samen met orgelexpert Frans Jaspers heeft hij publicaties over de geschiedenis van het orgel uitgegeven. De klank van historische orgels zette hij op een vijftiental cd 's. Verder gaf hij concerten in Nederland, België, Frankrijk, Duitsland, Denemarken, Rusland, Oostenrijk, Italië en Zuid-Afrika.

Samen met de Russische pianiste Jelena Bazova vormt Van Sleuwen een pianoduo. Omdat hij in het gelukkige bezit is van een fraai gerestaureerde Erard concertvleugel uit 1844 speelt hij vooral literatuur uit de Erardperiode. Met dit repertoire geeft hij concerten in Nederland en Rusland en maakt hij regelmatig opnamen voor de NPS.

TOELICHTING

De rode draad in het vandaag te spelen programma is "dood en verrijzenis". Immers honderd jaar geleden speelde zich de Eerste Wereldoorlog af met alle verschrikkingen van dien. De composities van **Dubois** en **Ropartz** spreken voor zich; het slot van de vijfde sonate van **Guilmant** luistert als een zich majestueus ontwikkelende bevrijding. Echter, de composities van De Maleingreau en Toebosch behoeven enige toelichting.

Paul de Maleingreau werd geboren in Hirson in de Thiérache, het grensgebied van Frankrijk en België. Hij start in 1904 zijn orgelstudie bij Alphonse Desmet aan het Conservatorium van Brussel. Desmet was een van de laatste leerlingen van Lemmens geweest. Door zijn uitzonderlijke talent zal de Maleingreau een carrière uitbouwen als gevierd concert organist. Als voorbeeld noem ik de uitvoering van het gehele oeuvre van Bach in 1921, amper een jaar nadat Dupré dit in Parijs deed. Als componist heeft hij veel liturgisch werk op zijn naam staan, maar schrijft ook een drietal groots opgezette orgelsymfonieën. De vandaag gespeelde *Tryptique pour Orgue* werd geschreven naar aanleiding van de verschrikkingen van de Eerste Wereldoorlog. Het eerste deel heeft als motto "Ne Recorderis" (Opdat gij niet zult herinneren). Dit deel is opgedragen aan luitenant Rémi Masui die in 1918 omkwam. De Maleingreau is in staat ons deelgenoot te maken van een grote muzikale onrust en misschien ook wel onlust aan het begin van de compositie. Later zorgt de inbreng van de Gregoriaanse Cantus Firmus voor rust en berusting. Het tweede deel "Credo quod redemptor vivit" (Ik geloof dat mijn Verlosser leeft – uit het Bijbelboek Job) is opgedragen aan André de Vaere, een briljante pianist geboren in 1890 te Kortrijk, en door een kogel in zijn longen als soldaat in 1914 in Calais overleden. De Vaere was leerling van Arthur de Greef, die nog bij Liszt had gestudeerd. De muzikale toon in dit tweede deel is donker, tot het moment dat de Gregoriaanse Cantus Firmus begint. Nu barst het besef los dat de Verlosser leeft. Het laatste deel van de *Tryptique* is opgedragen aan alle moeders die hun zonen verloren hebben in de oorlog, en heeft als motto "Stabat Mater dolorosa", welke melodie we horen na een lang citaat uit het eerste deel (de passage van de onrust/onlust). De gehele *Tryptique* is een muzikaal statement van De Maleingreau waarmee hij zich duidelijk afzet tegen een nergens toe dienende oorlog.

Met de composities Opus 67 en Opus 67b van **Louis Toebosch** wordt ingespeeld op de gedachte van de verrijzenis, de wisselende gezangen van Pasen. In het voorspel op het Introitusgezang horen we de fraaie melodie van "Resurrexi, et ad hoc tecumsum, Alleluia", in een typische Toebosch-taal: de samenklanken zijn gekruid met stevige dissonanten. Dit blijft ook zo in de andere delen zoals in het *Post Offertorium* dat gebaseerd is op "Terra tremuit et quievit dum resurgerit in jucicio Deus, Alleluia", en het *Post Communio* waarin we de melodie horen van "Pascha nostrum". Opus 67b, laat alle Gregoriaanse melodiefragmenten van het Gregoriaanse "Victimae Paschali" aan bod komen: in het pedaal, imitatorisch, fugatisch, als sopraanmelodie en in contrapuntische bewerkingen als normale beweging tegen verkleiningen.

KERK, BEIAARD EN ORGEL

KERK

De huidige parochiekerk is gebouwd op de plaats van de middeleeuwse dorpskerk. Het oude kerkgebouw werd in 1887 gesloopt. Het orgel werd elders in Geldrop opgeslagen. In 1888 stortte tijdens een hevige storm ook de oude alleenstaande toren in. Architect Ch. Weber stelde een plan op voor een geheel nieuwe kerk. Op 3 augustus 1891 kon de kerk worden geconsacreerd.

BEIAARD

Het carillon is een geschenk van de eerste ereburgeres van Geldrop: mevr. Baronesse van Tuyll van Serooskerken-Quarles van Ufford. Het drie octaafs carillon werd oorspronkelijk in een klokkenstoel op de Heuvel geplaatst en in 1965 in gebruik genomen. Het bestond uit 37 klokken. In de jaren zeventig moest het wijken voor een winkelcentrum en verdween het naar de gemeentewerf. Maar later werd besloten om het bestaande carillon onder te brengen in de zuidertoren van de H. Brigidakerk en het uit te breiden met een vierde octaaf tot 47 klokken. Tevens werd een voorziening getroffen om het wisselluiden ('change ringing') mogelijk te maken.

De grootste klok G1 weegt 640 kg en de kleinste G5 weegt 9 kg. Het totale gewicht aan klokken bedraagt 3615 kg. In de C2-klok staat de volgende inscriptie: "21 maart 1962: Uit naam van Geldrops eerste ereburgeres, oud 75 jaren, Verluud ik Gods liefde en trouw als blijde mare C.F.H. Baronesse Van Tuyll van Serooskerken-Quarles van Ufford". In de grootste klok is eveneens een inscriptie opgenomen die aansluit bij de uitbreiding van de beiaard: "Nu met tien klokken erbij, klinkt die blijde mare voor de Geldropse schare, mei 1976".

De oorspronkelijke carillonklokken zijn afkomstig uit de klokkengieterij Petit & Fritsen uit Aarle-Rixtel, de uitbreiding van 10 klokken van Koninklijke Eijsbouts te Asten. Om de week laat de stadsbeiaardier tijdens de woensdagmiddagmarkt de vrolijke carillonklanken over Geldrop klinken. Nog in 2009 en in 2010 was het carillon aan een revisie onderworpen.

Een goede plaats om het carillon te beluisteren vindt u op het terras naast de kerk en in het kasteelpark, waar een aantal zitbanken en een terras aanwezig zijn.

ORGEL

Geschiedenis van het Vollebregt-Smitsorgel:

- 1849: orgelbouwer Vollebregt te 's-Hertogenbosch bouwt een twee-klaviersorgel in de voormalige middeleeuwse dorpskerk.
- 1894: orgelbouwer Smits te Reek past het bewaard gebleven orgel van Vollebregt aan en plaatst het met uitbreiding in de nieuwe kerk.
- 1928: orgelfirma Valckx en Van Kouteren te Rotterdam wijzigt het orgel naar de mode van die dagen. De oude mechanische verbinding tussen toets en pijp werd vervangen door een pneumatische in de vorm van een stelsel van loden leidingen.
- 2004: Flentrop Orgelbouw te Zaandam, onder advies van drs. J.G.P.G. Boogaarts en met Frans Vermeulen als projectleider en intonateur, levert het gerestaureerde orgel op, waarbij de situatie van 1894 uitgangspunt is.

Meer is te lezen in het boekje 'Orgel Heilige Brigidakerk te Geldrop', van de Stichting Behoud Kerkorgel Heilige Brigida te Geldrop. Na ieder concert te verkrijgen à € 5,-. Van het orgel is een cd-opname beschikbaar, ingespeeld door Gerard Habraken (Eindhoven). Prijs: € 12,-. Verkrijgbaar na ieder concert of te bestellen door een bedrag van € 14,50 over te maken op bankrekeningnummer NL63RABO0149350791 ten name van Brigida Concerten, Geldrop, onder vermelding van naam en adres.

Dispositie Vollebregt-Smitsorgel

<i>Hoofdwerk</i>	<i>Zwelwerk</i>	<i>Pedaal</i>
Bourdon 16'	Flûte Travers disc. 8'	Violon 16'
Prestant 8'	Viola di Gamba 8'	Subbas 16'
Prestant disc. 16'	Roerfluit 8'	Prestant 8'
Holpijp 8'	Salicionaal 8'	Fluit 8'
Octaaf 4'	Voix Céleste 8'	Bazuin 16'
Fluit 4'	Gemshoorn 4'	
Quint 3'	Prestant 4'	
Octaaf 2'	Nachthoorn 2	
2' Cornet disc. V	Flageolet 1'	
Mixtuur III	Basson-Hobo 8'	
Trompet 8'		

Colofon

Uitgave:

- *Stichting Brigida Concerten Geldrop,*

secretariaat: Wegedoorn 12, 5666 AV Geldrop; tel. 040-2856240;

email: nam12@onsmail.nl; rekeningnummer NL63RABO0149350791, ten name van

Stichting Brigida Concerten, Geldrop; website: www.brigidaorgel.nl

De stichting is lid van de Brabantse Orgelfederatie (<http://www.brabantorgel.nl>).

- *Werkgroep Carillon,*

secretariaat: Livingstonestraat 28, 5665 HK Geldrop, tel. 040 285 51 91

email: mvries@onsbrabantnet.nl

- *Bestuur van de Stichting Brigida Concerten Geldrop:*

voorzitter: ir. L.J. van der Deijl, Helmond

secretaris: N.A.M. van Broekhoven, Geldrop

penningmeester: J.F. de Beer, Geldrop

leden: J.W. de Goede, Gemert

H.J. van Leeuwen, Geldrop

W. van der Weel, Geldrop

- *Bestuur van de Werkgroep Carillon:*

voorzitter: C.A. Brouwers, Geldrop

secretaris: M.A. de Vries, Geldrop

leden: G.F.M. Delaporte, 's-Hertogenbosch

M.H.A. Jongen, Geldrop

P.S. Reid-Howe, Geldrop

Graag maken wij u attent op de wekelijkse concerten in de Catharinakerk in Eindhoven, 'Muziek in de Cathrien', die door onze zusterorganisatie worden georganiseerd. Deze koor- en kamermuziekconcerten vinden iedere zaterdagmiddag plaats om 15 uur in de Stadskerk St. Cathrien in het centrum van Eindhoven. Bovendien

worden er telkens op de vierde zaterdag van de maand orgelconcerten gegeven. De toegang bedraagt € 7,-. Zie ook: www.muziekindecathrien.nl.

Dit concertprogramma is mede mogelijk gemaakt door:

De Gemeente Geldrop-Mierlo
Drukkerij Van Druenen, Geldrop
't Winkeltje annex VVV Agentschap, Geldrop
Houtagroep, Geldrop
Van Stratum Techniek B.V., Geldrop
GDLK Advocaten, Geldrop
Boekhandel van Grinsven, Korte Kerkstraat 11, Geldrop, tel. 040-2862967
Internet www.boekhandelvangrinsven.nl , E: geldrop@boekhandelvangrinsven.nl

't Winkeltje

V.V.V. Agentschap

Langstraat 12, 5664 GG Geldrop

Tel. 040 – 2863492

**Furnituren, handwerkpakketten, handwerkstoffen, borduurgarens
en creatieve materialen. Wij geven deskundig advies.**

**V.V.V. Irischeques, dinerbonnen, theaterbonnen, bioscoopbonnen,
fiets- en wandelkaarten**

Vrienden van de Stichting Brigida Concerten

L.J.M. Augustus, Deurne
mw. M.A.P.C. de Beer, Geldrop
A.M. Bergman, Geldrop
P.R. Boelens, Heeze
N.A.M. van Broekhoven, Geldrop
A.P.T. ter Burg, Waalre
C. B uthker, Geldrop
L.J. van der Deijl, Helmond
Fr. van Drueten, Geldrop
A.A.T.M. Eli ns, Leende
mw. M.J.G.A. van Erp-van Bakel, Heeze
mw. J.H.M. Ewalts-Verest, Geldrop
mw. H. Harms-Schilstra, Geldrop
W.L. van Hoorn, Geldrop
M.J. Horikx, Breda
E.M. Kielen, Nuenen
G.F. Kuijpers, Eindhoven

S.A.J. van Leijsen, Geldrop
mw. J. Lijding, Geldrop
G. M. van Loon, Geldrop
F.A. van Mameren, Geldrop
Th.C.J. van der Peet, Maarheeze
J. van der Peet, Someren
P.M. van der Poel, Geldrop
H.J. Ramakers, Eindhoven
P.C.J. Snijders, Geldrop
mw. A. Spoorenberg-Schreurs, Geldrop
mw. A.M. Turken, Waalre
F.H.A.E. Vermeulen, Tilburg
J. de Viet, Geldrop
W. van der Weel, Geldrop
J.P. van Weeren, Eindhoven
W.H. van der Wel, Geldrop
mw. L.G.L. Wiesen, Geldrop

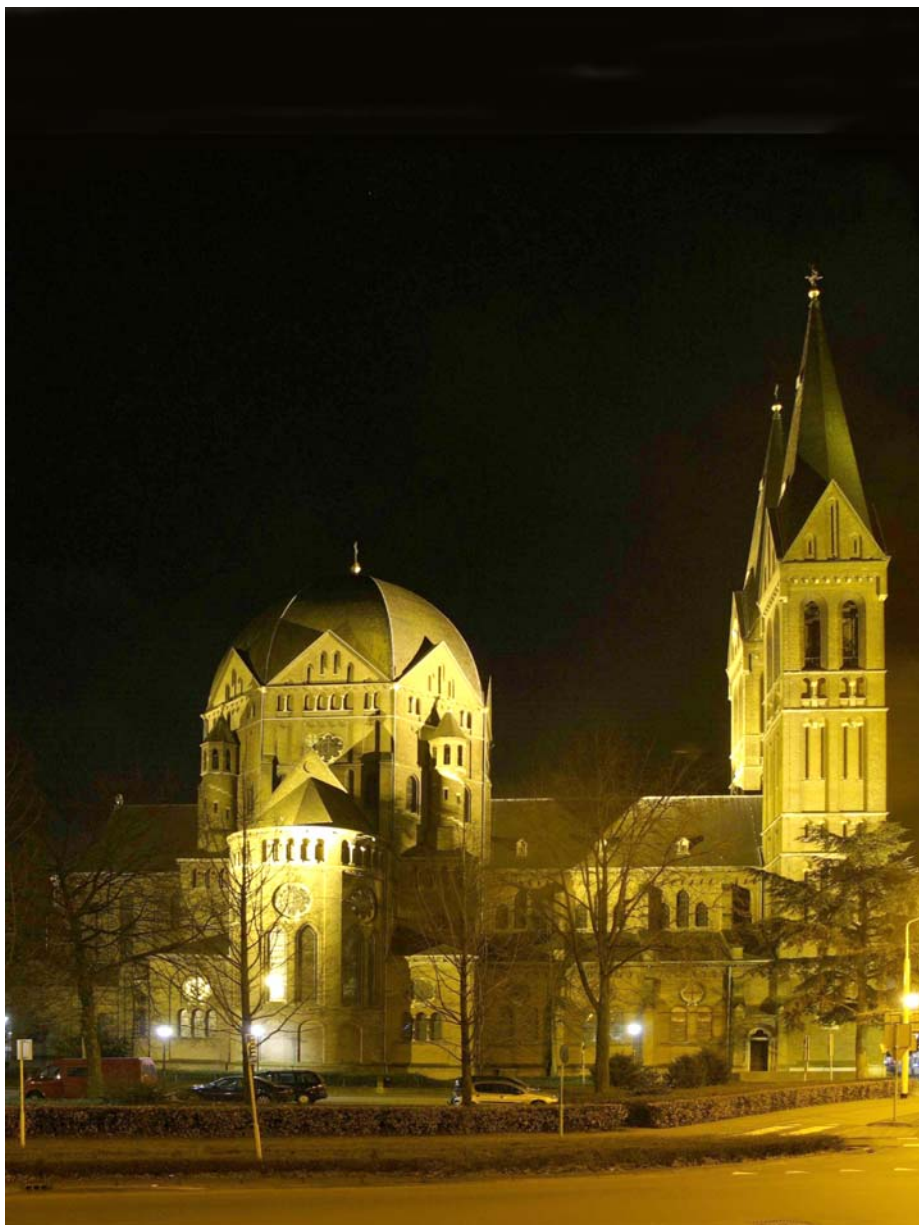
Steunt   onze stichting al?

De organisatie van de Stichting Brigida Concerten berust bij een kleine groep vrijwilligers, wat wil zeggen dat alle giften en donaties geheel aan de stichting ten goede komen. In de praktijk zijn deze baten echter ternauwernood kostendekkend. Financi le tegenvallers zijn tot nog toe gelukkig uitgebleven. Desondanks wil de stichting het voortbestaan van de concertseries niet aan het toeval overlaten. U kunt ons daarbij steunen door 'Vriend van de Stichting Brigida Concerten' te worden, voor een bijdrage van   20 (of meer) per jaar. De stichting heeft per 1 januari 2014 een culturele ANBI status (dus een mogelijkheid tot 125% giftaftrek) U kunt zich hiervoor aanmelden bij het secretariaat:
Wegedoorn 12, 5666 AV Geldrop; tel. 040-2856240;
email: nam12@onsmail.nl;
Bankrekeningnummer: NL63RABO0149350791, ten name van de Stichting Brigida Concerten, Geldrop; website: www.brigidaorgel.nl

Algemeen Nut
Beoogde Instelling
ANBI *Weet waaraan u geeft!*

De gecursiveerde blokken tekst zijn ontleend aan Wikipedia en andere internetsites

Foto op het omslag: Wijtse Rodenburg, bestuurslid Brabantse Orgelfederatie
Redactie en opmaak: Harry van Leeuwen en Wim van der Weel

De Brigidakerk bij nacht (Foto: Wim van der Weel)